

Europees Bureau voor de grondrechten

Activiteiten in 2007

Europees Bureau voor de grondrechten

Activiteiten in 2007

***Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw
vragen over de Europese Unie***

**Gratis nummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Als u mobiel of in een telefooncel of hotel belt, hebt u misschien geen toegang tot gratis nummers of kunnen kosten worden aangerekend.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet
via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Bibliografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 2009

ISBN 978-92-9192-234-5

© Europees Bureau voor de grondrechten, 2009

Reproductie is toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden, mits de bron wordt vermeld.

Printed in Belgium

GEDRUKT OP CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER

Voorwoord

Copyright: FRA/Wolfgang Voglhuber

Anastasia Crickley
Voorzitter van de raad van bestuur
van het FRA

Constantinos Manoloupolos
Waarnemend directeur
van het FRA

In 2007 hebben er opnieuw gebeurtenissen plaatsgevonden waaruit duidelijk is gebleken dat de samenlevingen en politieke leiders in Europa zich sterk moeten blijven maken voor het bestrijden van bestaande ongelijkheid, misdrijven uit racistische motieven en sociale uitsluiting van maatschappelijk achtergestelden. Het Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat (EUMC), dat in het afgelopen jaar is omgevormd tot het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA), heeft een heel druk jaar achter de rug waarin het zich met name heeft gericht op het verzamelen en analyseren van secundaire gegevens, onderzoek, communicatie en samenwerkingsactiviteiten, met als doel de ontwikkeling van doeltreffend beleid en effectieve werkwijzen te bevorderen.

Op 15 februari 2007 hechtte de Raad zijn goedkeuring aan Verordening (EG) nr. 168/2007 tot oprichting van een bureau van de Europese Unie voor de grondrechten. Het Bureau werd op 1 maart 2007 opgericht. Deze ontwikkeling weerspiegelt het toegenomen besef onder beleidsmakers dat het voor de ontwikkeling van goed onderbouwde beleidsvormen en maatregelen belangrijk is om betrouwbare gegevens te verzamelen, gedegen vergelijkende analyses te ontwikkelen en transnationaal onderzoek te doen naar vraagstukken op het gebied van de grondrechten. Dankzij de uitbreiding van de onderzoekswerkzaamheden van het Bureau naar terreinen buiten het racisme en daarmee samenhangende intolerantie zal de EU de beschikking krijgen over nieuwe en geconsolideerde informatie over kritische gebieden met betrekking tot de grondrechten.

De omvorming van het EUMC tot het Europees Bureau voor de grondrechten biedt eveneens een gelegenheid om na te denken over en de balans op te maken van de activiteiten uit het verleden, waarmee in 2007 opnieuw belangrijke input is geleverd voor de ontwikkeling van beleid tegen racisme. Het Bureau heeft ertoe bijgedragen dat men zich steeds meer bewust is van bestaande discriminatie en vreemdelingenhaat in de lidstaten van de EU. Via verslagen van het FRA kon de situatie in verschillende EU-landen tot op zekere hoogte worden vergeleken en hebben zich meerjarige trends binnen landen afgetekend. De conclusies en standpunten die het FRA in deze verslagen naar voren bracht, zijn meegenomen in het beleidsvormingsproces van de EU en in het

werk van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie. Het maatschappelijk middenveld heeft de bevindingen uit de verslagen kunnen gebruiken om de aandacht te vestigen op bestaande ongelijkheden en een reactie van de belanghebbenden uit te lokken.

Maar het Bureau belicht met name ook de positieve ontwikkelingen en laat praktische oplossingen zien voor veel problemen die sommigen als lastig beschouwen. Op die manier heeft het Bureau geprobeerd beleidsmakers in de EU te laten zien dat non-discriminatiebeleid en -maatregelen niet alleen wenselijk en vereist zijn op grond van EU-richtlijnen, maar dat ze ook werkbaar zijn en praktische voordelen bieden voor de maatschappij als geheel.

De belangrijkste uitdaging die Europa voor de toekomst staat te wachten is het bevorderen van een inclusieve maatschappij op basis van respect voor diversiteit, gelijkheid en grondrechten. We hebben er het volste vertrouwen in dat het Bureau onder zijn nieuwe mandaat het werk van het EUMC zal voortzetten en zijn steun voor een Europa waarvan we allemaal in gelijke mate de vruchten kunnen plukken en waar we trots op kunnen zijn, zal intensiveren.

We willen de raad van bestuur en het personeel van het Bureau bedanken voor hun steun, hun inzet en voor het belangrijke werk dat ze hebben geleverd.

Anastasia Crickley,
voorzitter van de raad van bestuur

Constantinos Manoloupolos,
waarnemend directeur van het FRA

Inhoud

Wat is het FRA en hoe functioneert het?	7
De oprichting van het Bureau	7
De rol van het Bureau	9
Onderzoek en verzameling van secundaire gegevens	11
Verzamelen van gegevens op nationaal niveau	13
Kandidaat-lidstaten erbij betrekken: het Raxen_CT-project	15
Onderzoek doen en de vergelijkbaarheid van gegevens verbeteren	16
Vergelijkbaarheid van gegevens	18
Ontwikkeling van openbare documentatiebronnen	19
Ondersteuning van effectief beleid tegen racisme en de bevordering van grondrechten	20
Samenwerking met EU-instellingen, lidstaten en andere belanghebbenden	21
Samenwerking met het Europees Parlement (EP)	21
Samenwerking met de Europese Commissie	22
Samenwerking met de Raad en de lidstaten	23
Samenwerking met intergouvernementele organisaties	23
Samenwerking met de Raad van Europa	24
Samenwerking met de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)	25
Samenwerking met de Verenigde Naties (VN)	25
Bijdragen aan beleid voor specifieke vraagstukken	26
Moslingemeenschappen	26
Roma-gemeenschap	26
Overige werkzaamheden	27
Samenwerkings- en bewustmakingsactiviteiten	28
Samenwerking met het maatschappelijk middenveld	28
Europese rondetafelconferentie	29
Deelname van het FRA aan evenementen van maatschappelijke organisaties	29
Samenwerking met communautaire agentschappen en overige instanties	29
Bewustmaking	30
Voorlichting en communicatie	31
De start van het Bureau voor de grondrechten	31
Equal Voices en het FRA Bulletin	31
Samenwerking met de media	31
FRA-website (http://fra.europa.eu)	32

BIJLAGEN	33
Bestuursstructuur en personeel	33
Raad van bestuur	33
Dagelijks bestuur	34
Directeur	35
Het personeel van het FRA	35
Financiën en boekhouding	38
Inkomsten	38
Uitgaven	38
Publicaties 2007	40
Evenementen en bijeenkomsten die door het FRA in 2007 zijn georganiseerd of medegeorganiseerd	43
Evenementen en bijeenkomsten waaraan het FRA in 2007 heeft deelgenomen	45
Meest gedownloade publicaties van het FRA in 2007	46

Wat is het FRA en hoe functioneert het?

De oprichting van het Bureau

Het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA)⁽¹⁾ behoort tot de communautaire agentschappen die zijn opgericht ter ondersteuning van de EU-instellingen en de lidstaten bij de tenuitvoerlegging van EU-wetgeving. Deze agentschappen spelen in op de behoefte aan geografische decentralisatie en de noodzaak nieuwe taken van juridische, technische en/of wetenschappelijke aard op te pakken.

Respect voor mensenrechten en grondrechten is een gemeenschappelijke waarde die door alle lidstaten van de EU wordt gedeeld. Artikel 6, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie luidt als volgt: „De Unie eerbiedigt de grondrechten, zoals die worden gewaarborgd door het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij uit de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten voortvloeien, als algemene beginselen van het Gemeenschapsrecht.”

De EU heeft haar grondslag derhalve in de grondrechten. Bescherming en bevordering van de grondrechten is een van de voornaamste doelstellingen van de Europese integratie. Er zijn verschillende instrumenten die deze rechten waarborgen. Een van de bekendste is het Handvest van de grondrechten — in december 2000 geproclameerd door de regeringsleiders en staatshoofden van de Europese Unie — dat de rechten bevestigt die in het bijzonder voortvloeien uit de constitutionele tradities en de internationale verplichtingen die de lidstaten gemeen hebben, het Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van de rechten van de mens en de menselijke waardigheid, en de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Volgens het Handvest hebben de volkeren van Europa besloten een op gemeenschappelijke waarden gebaseerde vreedzame toekomst te delen: „De Unie [...] heeft haar grondslag in de ondeelbare en universele waarden van menselijke waardigheid en van vrijheid, gelijkheid en solidariteit.”

In december 2003 besloot de Europese Raad het werkgebied van het Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat uit te breiden, wat gepaard ging met een omvorming van het Waarnemingscentrum tot een bureau voor de grondrechten. Dit besluit was de uitkomst van een lang debat waarin de steun voor de oprichting van een dergelijk bureau door de belanghebbenden breed werd uitgedragen. In juni 1999 stelde de Europese Raad van Keulen voor om de wenselijkheid van het oprichten van een Europees bureau voor mensenrechten en democratie te onderzoeken, een idee dat werd gesteund door het Europees Par-

⁽¹⁾ Het FRA is opgericht bij Verordening (EG) nr. 168/2007 van de Raad van 15 februari 2007 (PB L 53/1 van 22 februari 2007), hierna genoemd „de verordening”.

lement. Na een brede openbare raadpleging ⁽²⁾ diende de Europese Commissie in juli 2005 een voorstel in betreffende het Bureau voor de grondrechten. Ten slotte hechtte de Raad op 15 februari 2007 in Wenen, Oostenrijk, zijn goedkeuring aan Verordening (EG) nr. 168/2007 tot oprichting van een Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten. Aan de officiële opening van het Bureau op 1 maart 2007 in Wenen werd deelgenomen door de voorzitter en de vicevoorzitter van de Europese Commissie, de bondskanselier en de minister van Buitenlandse Zaken van Oostenrijk, de Duitse minister van Justitie en de secretaris-generaal van de Raad van Europa.

Voorzitter José Manuel Barroso sprak het volgende: „De Europese Commissie zet zich ten volle in om de naleving van de grondrechten op EU-niveau te bevorderen. Met de oprichting van het Bureau voor de grondrechten heeft de Europese Unie een nieuwe bron van kennis aangeboord die zij nodig heeft om discriminatie met succes te bestrijden. Als het Bureau volledig operationeel is, zullen de Commissie en andere EU-instellingen dankbaar gebruikmaken van de nuttige informatie en gegevens die het FRA aanlevert. Ik beschouw het werk van het Bureau veeleer als een aanvulling op dan als concurrerend met werk dat elders wordt gedaan.”

Ook vicevoorzitter Frattini gaf het FRA een warm onthaal: „We moeten ons sterk maken voor de grondrechten als we een Europa willen waar we allemaal trots op kunnen zijn. Een Europa met een rijke verscheidenheid, waar mensen zich thuis voelen en niet buitengesloten worden en waarin ongelijkheden ten aanzien van geslacht, ras of eender welk ander gebied zijn overwonnen. De Europese burgers ondersteunen dat: een recente enquête wijst uit dat 73 % voorstander is van meer besluitvorming op EU-niveau als het gaat om de bevordering en bescherming van de grondrechten. Het Bureau voor de grondrechten wordt een van de voorname instellingen die zich hiervoor zullen inzetten.”

Het FRA vervangt en bouwt voort op het werk van het Europees Waarnemingscentrum voor racisme en vreemdelingenhaat. Nu het Bureau voor de grondrechten zich buiten de paden van het Waarnemingscentrum begeeft, zal het drie hoofdfuncties gaan vervullen: verzamelen van informatie en gegevens; advies verschaffen aan de Europese Unie en haar lidstaten en de dialoog bevorderen met het maatschappelijk middenveld om de grondrechten onder de aandacht van de bevolking te brengen.

Gedurende 2007 heeft het Bureau zich voorbereid op zijn uitgebreide rol. Begin 2008 keurde de Raad een meerjarencader goed waarin de activiteitenterreinen van het Bureau nauwkeurig zijn afgebakend voor 2007-2012. Daarnaast heeft de raad van bestuur de directeur van het Bureau geselecteerd. In het afgelopen jaar — het meerjarencader was nog niet ingevoerd — richtte het Bureau zich op de bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie. Het

⁽²⁾ De Europese Commissie zette door middel van een op 25 oktober 2004 gepresenteerde mededeling een openbare raadpleging in gang. Op 25 januari 2005 knoopte de Commissie aan de openbare raadpleging een openbare hoorzitting vast, die werd geopend door Franco Frattini, vicevoorzitter van de Europese Commissie, Luc Frieden, minister van Justitie van Luxemburg en Jean-Louis Bourlanges, voorzitter van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement.

bereidde zich voor op zijn uitgebreide rol en entameerde onderzoek inzake discriminatie op grond van seksuele geaardheid en de rechten van het kind, dit in reactie op specifieke verzoeken van het Europees Parlement en de Europese Commissie. Hierop wordt verder ingegaan in het hoofdstuk over onderzoekswerkzaamheden.

De rol van het Bureau

Doel van het Bureau is de belanghebbende instellingen en autoriteiten van de Gemeenschap en haar lidstaten bijstand en expertise te bieden op het gebied van grondrechten wanneer zij het Gemeenschapsrecht uitvoeren, en hen te ondersteunen bij het nemen van maatregelen en het vaststellen van gepaste oplossingen. Om dit doel te verwezenlijken zal het Bureau activiteiten ontplooiën die stroken met de volgende hoofdtaken:

- verzamelen, analyseren en verspreiden van objectieve en betrouwbare gegevens;
- ontwikkelen van nieuwe methoden en normen ter verbetering van de vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van gegevens;
- verrichten en bevorderen van onderzoek op het gebied van de grondrechten;
- opstellen en publiceren van conclusies en adviezen ten aanzien van specifieke onderwerpen, hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Europees Parlement, de Raad of de Commissie;
- de dialoog met het maatschappelijk middenveld bevorderen.

Het Bureau vervult zijn taken op basis van het jaarlijkse werkprogramma, dat wordt opgesteld op basis van een vijfjaarlijks meerjarenprogramma dat op 28 februari 2008 werd goedgekeurd door de Raad na raadpleging van het Europees Parlement. Overeenkomstig de basisverordening moeten de werkzaamheden van het Bureau ook in de toekomst betrekking hebben op racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme als essentiële elementen voor de bescherming van de grondrechten.

Het FRA werkt nauw samen met andere instellingen en organen op zowel nationaal als Europees niveau en zal zijn samenwerking met de Raad van Europa verder versterken. Voorts zal het FRA actief in gesprek gaan met het maatschappelijk middenveld via een in te stellen platform voor de grondrechten.

Het Bureau omvat vier organen:

- een directeur, verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het Bureau en de voorbereiding en uitvoering van het jaarlijkse werkprogramma;
- een raad van bestuur die ervoor moet zorgen dat het Bureau zijn taken doelmatig en efficiënt uitvoert, die verantwoordelijk is voor de vaststelling van het vooront-

werp van begroting en het jaarlijkse werkprogramma, en die toezicht houdt op de uitvoering ervan;

- een dagelijks bestuur dat de raad van bestuur bijstand verleent;
- een wetenschappelijk comité dat verantwoordelijk is voor de wetenschappelijke kwaliteit van het werk dat het Bureau verricht.

De geografische reikwijdte van het FRA beslaat de EU en haar 27 lidstaten. Daarnaast kunnen kandidaat-lidstaten als waarnemers deelnemen aan de werkzaamheden van het Bureau op grond van een besluit van de betrokken associatieraad die de aard, de omvang en de wijze van deelname aan de werkzaamheden vaststelt. De Raad kan met eenparigheid van stemmen op voorstel van de Commissie besluiten een land waarmee een stabilisatie- en associatieovereenkomst is gesloten ertoe uit te nodigen als waarnemer aan het Bureau deel te nemen.

Onderzoek en verzameling van secundaire gegevens

Het EUMC heeft zich in het verleden voornamelijk geconcentreerd op de toestand inzake racisme en vreemdelingenhaat. Toen het EUMC in 2007 werd omgevormd tot het FRA werd de reikwijdte van de taken naar aanleiding van verzoeken van het Europees Parlement en de Commissie geleidelijk uitgebreid naar andere grondrechtanaangelegenheden.

Een belangrijke taak van het Bureau bestaat uit het verzamelen van gegevens en informatie op nationaal niveau om vergelijkende analyses te ontwikkelen die meer inzicht bieden in de verschijnselen van racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie. Het heeft dit in de eerste plaats geprobeerd te bereiken door de kwaliteit van de gegevens en informatie te verbeteren die op het niveau van de Europese Unie beschikbaar zijn om een goed onderbouwde en aldus met harde feiten gestaafde beleidsontwikkeling te stimuleren. Deze gegevens en informatie vormen de basis van een groot deel van zijn werkzaamheden op het gebied van vergelijkende onderzoeken en analyses. Ze vormen een bijdrage aan het totaal aan gegevens dat op internationaal niveau beschikbaar is voor organisaties binnen en buiten de Europese Unie.

Het Bureau heeft kennis ontwikkeld op basis van gegevens en informatie die nog niet eerder op Europees niveau beschikbaar waren. Zoals blijkt uit de andere hoofdstukken van dit verslag, hebben de gegevens en informatie die het FRA heeft verzameld en de methoden die het daartoe heeft gebruikt, invloed gehad op de ontwikkeling van gegevensverzameling door andere internationale organisaties en een bijdrage geleverd aan het vaststellen van standaards op het gebied van gegevensverzameling op nationaal en internationaal niveau. Het FRA heeft ook in het afgelopen jaar verder gewerkt aan het verbeteren van de richtsnoeren voor gegevensverzameling en aan de bewustwording van de voordelen daarvan bij beleidsmakers. Zoals de informatie hieronder laat zien, is het FRA in heel 2007 actief bezig geweest met het verzamelen van gegevens over etnische discriminatie op het gebied van werk, onderwijs en huisvesting, het volgen van de ontwikkelingen in de wetgeving en het leveren van een overzicht van de situatie inzake geweldsdaden en misdrijven uit racistische motieven. Gezondheidszorg is in 2007 aangewezen als nieuw thematisch gebied bij het verzamelen van gegevens. Door de resultaten van de gegevensverzameling, alle bijeengenomen, heeft de Europese Unie de beschikking gekregen over een nuttig vergelijkbaar overzicht en een waardevolle analyse van de situatie.

Op grond van zijn oprichtingsverordening moet het Bureau „objectieve, betrouwbare en vergelijkbare” secundaire informatie verzamelen. „Objectief” houdt in dat het verzamelen van de informatie zo veel mogelijk geschiedt conform de eisen van wetenschappelijke deugdelijkheid en dat daarbij de aangewezen regels binnen de methodologie van de sociale wetenschappen worden toegepast. De term „betrouwbaar” kan op verschillende manieren worden uitgelegd. Zo kan men onderscheid maken tussen de „dagelijkse” betekenis van het woord en de specifieke

kere betekenis die het in de sociale methodologie kan hebben. In meer algemene zin wordt de term „betrouwbaar” gebruikt als de informatie accuraat is en geen misleidend beeld geeft van wat ermee beoogd wordt te beschrijven. In de literatuur over de werkwijze van de sociale wetenschappen houdt het concept „betrouwbaarheid” bij onderzoek echter verband met de idee van „reproduceerbaarheid”, waarbij wordt verondersteld dat wetenschappelijk onderzoek herhaald onder dezelfde omstandigheden met een soortgelijke groep van respondenten soortgelijke resultaten oplevert. Het Bureau streeft er redelijkerwijs naar gegevens te verzamelen waarvan de betrouwbaarheid aan beide uitgangspunten tegemoetkomt. Om te verzekeren dat de secundaire gegevens die zijn verzameld accuraat weergeven wat moet worden uitgedrukt, heeft het Bureau specifieke en gemeenschappelijke richtsnoeren uitgebracht aan de hand waarvan zijn contractanten de gewenste soorten gegevens verzamelen en de nodige contextuele informatie bieden waarmee het Bureau hun geldigheid, betrouwbaarheid en adequaatheid kan beoordelen. Op bijeenkomsten met contractanten worden niet alleen de richtsnoeren uitvoerig doorgesproken, maar ook trainingen gehouden. Bovendien worden de juistheid en kwaliteit van secundaire gegevens zorgvuldig gecontroleerd door interne deskundigen of, indien het Bureau de vereiste expertise niet in huis heeft, externe deskundigen met specialistische kennis.

De term „vergelijkbaar” levert in vergelijking met de twee andere termen meer problemen op. Het is namelijk zo dat de eenheden waartussen vergeleken moet worden, de EU-lidstaten zijn. Nu heeft het Bureau wel veel gegevens over lidstaten geproduceerd die vergelijkbaar zijn in de zin dat overeenkomsten en verschillen in opgetreden incidenten, beleidsvormen, enzovoort, tussen lidstaten worden beschreven, geanalyseerd en becommentarieerd, maar de gegevens zijn zelden rechtstreeks vergelijkbaar, omdat ze aan de hand van verschillende methoden en op grond van onderling afwijkende wettelijke definities zijn verzameld. De verslagen van het Bureau hebben in hoge mate bijgedragen aan de bewustwording van de noodzaak tot convergentie van de administratieve procedures van de lidstaten, de gegevensverzamelingsmethoden en de definities die in de lidstaten worden gebruikt, zodat officieel geproduceerde gegevens intrinsiek vergelijkbaarder worden. Daar wordt ieder jaar weer op gehamerd tijdens workshops en conferenties in de hele EU, alsmede in regelmatige vergaderingen met overheidsfunctionarissen van de lidstaten en in presentaties in de nationale parlementen.

Een meer rechtstreekse lijn die het Bureau volgde in het kader van dit proces was de voortzetting in 2007 van de nauwe samenwerking met instellingen als Eurostat en de werkgroep van de Europese Commissie voor gegevensverzameling ter bepaling van de omvang en gevolgen van discriminatie. Uit de laatstgenoemde is het door de Europese Commissie in 2007 uitgebrachte Europees handboek betreffende gegevens over gelijkheid voortgekomen, waarbij gebruik is gemaakt van de ervaringen van het FRA op het gebied van gegevensverzameling om beleidsmakers bewust te maken van de noodzaak van betere gegevens.

Om iets te doen aan het gebrek aan vergelijkbare statistische gegevens op nationaal niveau, heeft het Bureau, voor zover de menselijke en financiële hulpbronnen het toelaten, geleidelijk een aanvang gemaakt met de ontwikkeling en ten-

uitvoerlegging van ambitieuzere onderzoeksprojecten waarin vergelijkbaarheid is ingebouwd. Met onderzoek kunnen officiële statistieken worden aangevuld en veel van de eerdergenoemde problemen worden overwonnen. Onderzoeksprojecten kunnen zodanig worden ontwikkeld dat ze ruimte bieden voor gevoelige categorieën, zoals „ras” of etnische of nationale afstamming, die vaak zo moeilijk te vinden en toe te passen zijn in bestaande statistieken. Met onderzoek kan het belang van variabelen worden vastgesteld die niet in officiële statistieken tot uiting komen en kunnen verschillende soorten aanwijzingen worden geleverd over de verschillende uitingen van discriminatie en de plaatsen waar discriminatie voorkomt.

Bij de onderzoeksprojecten van het Bureau wordt een algemene wetenschappelijke werkwijze gevolgd die in alle lidstaten wordt toegepast, om primaire gegevens te produceren die rechtstreeks vergelijkbaar zijn. Voorbeelden zijn het onderzoek inzake de houding van de meerderheid ten opzichte van minderheden, het onderzoek inzake ervaringen van minderheden met racisme en discriminatie, en de permanente grootschalige enquête inzake de ervaringen en attitudes van migranten en minderheden ten opzichte van discriminatie en slachtofferschap.

Verzamelen van gegevens op nationaal niveau

Sedert 2000 sluit het Bureau contracten af met verschillende soorten organisaties in de lidstaten voor de verzameling van relevante gegevens en informatie die het achtergrondmateriaal vormen voor zijn vergelijkende analyses. Deze organisaties hebben het Raxen-netwerk gevormd, voor het Bureau een bron van gegevens en informatie op nationaal niveau met betrekking tot vraagstukken op het vlak van racisme en vreemdelingenhaat. Er zijn allerlei organisaties bij dit netwerk aangesloten, zoals instanties voor gelijke behandeling, instituten voor mensenrechten, universitaire onderzoekscentra en ngo's op het terrein van racismebestrijding. Raxen is een uniek en baanbrekend initiatief om systematisch en op basis van gemeenschappelijke richtsnoeren betrouwbare secundaire gegevens en informatie te betrekken van overheids- en niet-overheidsbronnen. Nationale knooppunten worden in een internationale aanbesteding geselecteerd en door het Bureau gecontracteerd om aan de hand van uiteenlopende rapportageformats en tijdschema's gegevens en informatie te leveren. Voor een zo breed mogelijke aanpak werken ze bij de verzameling van gegevens nauw samen met andere belangrijke belanghebbenden op nationaal niveau. Het Bureau coördineert en ziet nauwlettend toe op de werkzaamheden en activiteiten van Raxen, in het kader waarvan bijeenkomsten en trainingen worden gehouden en veelvuldig contact plaatsvindt via e-mail of de telefoon.

De gegevensverzameling van Raxen heeft hoofdzakelijk betrekking op etnische discriminatie op het gebied van werk, onderwijs en huisvesting. In 2007 is daar etnische discriminatie op het gebied van gezondheidszorg bijgekomen. In de nationale rapportages wordt ook verslag gedaan van ontwikkelingen betreffende antidiscriminatiewetgeving en officiële en onofficiële informatie over geweldsdaden en misdrijven uit racistische motieven, met name antisemitische en islamofobische incidenten. Verder wordt aandacht besteed aan „goede praktijken” en positieve ini-

tatieven van de overheid en het maatschappelijk middenveld op het gebied van racismebestrijding.

In 2007 heeft Raxen regelmatig achtergrondmateriaal geleverd aan het Bureau via uiteenlopende verslagleggingsinstrumenten:

- de verslagen van Raxen met de verzamelde gegevens, die het Bureau als achtergrondmateriaal heeft gebruikt voor de opstelling van zijn rapport over racisme en vreemdelingenhaat in de lidstaten van de EU en het jaarverslag 2008, materiaal dat tevens is opgenomen in de InfoBase;
- de Raxen-bulletins, die in 2007 om de twee maanden zijn uitgebracht en waarin verslag is gedaan van politieke ontwikkelingen, belangrijke enquêtes en onderzoek, statistische gegevens en andere informatie, die zijn meegenomen in het FRA-Bulletin en gebruikt om de gegevens in de InfoBase bij te werken;
- eind 2007 zijn twee aanvullende verslagen uitgebracht over de situatie omtrent vreemdelingenhaat en zigeunerhaat in Italië en Roemenië om te gebruiken als achtergrondmateriaal voor nadere onderzoeken en analyses.

Op basis van de secundaire gegevens die sedert 2000 systematisch zijn verzameld en geanalyseerd om de chronologische ontwikkeling van uitingen van racisme en vreemdelingenhaat en het communautaire en nationale beleid ter bestrijding daarvan te beoordelen, heeft het Bureau in 2007 een overzichtsverslag opgesteld en gepubliceerd van een onderzoek naar trends en ontwikkelingen in de bestrijding van etnische en rassendiscriminatie en het bevorderen van gelijkheid, dat liep van 1997 tot 2005. Deze publicatie geeft een uniek en beknopt overzicht van meerjarige trends in de bestrijding van racisme in de EU.

Met het oog op de uitbreiding in 2007 van het werkgebied van het Bureau naar andere grondrechten en om de capaciteit van het FRA tot het maken van juridische analyses en de verzameling van juridische gegevens uit te bouwen, met gebruikmaking van statistieken en rechtszaken, is er een groep van juridisch deskundigen gevormd (Fralex — Fundamental Rights Agency Legal Experts) met teams in elke lidstaat die op korte termijn juridische rapporten van hoge kwaliteit kunnen leveren die als achtergrondmateriaal worden gebruikt voor de vergelijkende analyses van het Bureau. De deskundigen zijn geselecteerd en gecontracteerd op basis van een EU-brede aanbesteding gericht op hooggekwalificeerde juridisch deskundigen op het gebied van de grondrechten. Zij moeten het Bureau voorzien van juridische onderzoeken, rapporten en relevante juridische gegevens, zoals statistieken en jurisprudentie.

Laat in het jaar begonnen de juridisch deskundigen aan de voorbereiding van hun werkzaamheden inzake bestaande nationale en communautaire rechtsinstrumenten en de effectiviteit ervan op het gebied van homofobie en discriminatie op grond van seksuele geaardheid. De juridische analyse wordt meegenomen in een van de belangrijkste doorlopende projecten van het Bureau, te weten een vergelij-

kende studie naar de situatie omtrent homofobie en discriminatie op grond van seksuele geaardheid in de EU.

Kandidaat-lidstaten erbij betrekken: het Raxen_CT-project

In 2006 gaf het Bureau uitvoering aan het Raxen_BR-project, dat door het DG Uitbreiding werd gefinancierd ter vergroting van de capaciteit tot verzameling en rapportage van gegevens bij maatschappelijke organisaties in de kandidaat-lidstaten Bulgarije en Roemenië. Hierdoor kon het Bureau de nieuwe EU-lidstaten direct en volledig integreren in zijn gegevensverzamelingsactiviteiten, waarbij het Bureau voor beide landen organisaties contracteerde die moeten fungeren als nationale knooppunten.

In 2007 begon het FRA aan een soortgelijk project, wederom gefinancierd door het DG Uitbreiding. Het doel van het Raxen_CT-project was tweeledig: enerzijds de opbouw van expertise en ervaring bij maatschappelijke organisaties in Kroatië en Turkije op het gebied van gegevensverzameling en het verbeteren van de verslaglegging over problemen inzake racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie, en anderzijds capaciteitsontwikkeling bij de organisaties in kwestie door bewustmaking, training en evenementen voor capaciteitsopbouw, zodat deze een beter inzicht krijgen in het EU-beleid inzake etnische en rassendiscriminatie. In dit kader zijn in de loop van 2007 twee reeksen van seminars gehouden in Kroatië en Turkije. Bij de eerste reeks ging het om twee seminars over Richtlijn 2000/43/EG van de Raad (de richtlijn betreffende rassengelijkheid). Deze seminars vonden plaats in juni. Doel was het maatschappelijk middenveld en de overheden van beide landen meer vertrouwd te maken met de bepalingen van de richtlijn en ze de mogelijkheid te bieden te profiteren van de ervaringen die andere landen hebben opgedaan met de omzetting en tenuitvoerlegging van dit onderdeel van de EU-wetgeving. De tweede reeks van seminars was gericht op het verzamelen van gegevens op het gebied van racisme en vreemdelingenhaat. Deze seminars moesten de capaciteit ondersteunen van lokale organisaties (ministeries, onderzoekscentra, ngo's) voor het verzamelen van gegevens en het onderzoeken van discriminatie en de gevolgen ervan op sociaal, politiek en institutioneel niveau. De seminars, die gehouden zijn in nauwe samenwerking met de delegaties van de Europese Commissie, waren een groot succes. Er werd aan deelgenomen door een groot aantal hoge overheidsfunctionarissen en andere belanghebbenden, met name vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Procedures en verschillende andere belangrijke documenten werden zowel in het Engels als in de nationale talen beschikbaar gesteld.

De toekomstige deelname van kandidaat-lidstaten aan de werkzaamheden van het Bureau en de wijze waarop een en ander zijn beslag zal krijgen worden vastgesteld bij een besluit van de betrokken associatieraad. Een dergelijk besluit is in voorbereiding.

Onderzoek doen en de vergelijkbaarheid van gegevens verbeteren

Bij het verzamelen van secundaire gegevens komt telkens weer aan het licht dat het schort aan vergelijkbare gegevens. Om de vergelijkbaarheid van de gegevens te verbeteren en nieuwe gegevensbronnen te ontsluiten heeft het Bureau in 2007 onderzoeksprojecten geïnitieerd die oorspronkelijke en vergelijkbare primaire gegevens over racisme en discriminatie leveren.

In 2007 werd een proefproject afgerond waarbij onderzoek is gedaan onder geselecteerde immigranten en etnische minderheden die slachtoffer zijn geweest van misdrijven. Dit project, dat in zes lidstaten is uitgevoerd, was een succes. Op basis van het geleerde uit dit proefproject initieerde het Bureau in de tweede helft van 2007 een volledige enquête in de hele EU over discriminatie en slachtofferschap waarin onderzoek werd gedaan naar de ervaringen en attitudes van immigranten en minderheden. Dit project moet de ervaringen in kaart brengen van „kwetsbare” gemeenschappen die slachtoffer zijn geweest van misdrijven, waaronder incidenten waaraan „racistische”, etnische of religieuze motieven ten grondslag liggen. Objectiviteit, vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid zijn de drie belangrijkste kenmerken van de enquête, die geënt is op de methoden die in 1989 in het kader van de internationale enquête naar de slachtoffers van misdaad (ICVS) op het niveau van de Verenigde Naties zijn ontwikkeld. Een belangrijk doel van de enquête is ervoor te zorgen dat de resultaten kunnen worden vergeleken met resultaten van enquêtes die onder bevolkingsmeerderheden (geen minderheden) gehouden zijn. Met de enquêteresultaten is het mogelijk om vergelijkingen te maken tussen verschillende minderheidsgroepen in de lidstaten, maar het is ook nuttig om de meerderheidsbevolking bij de vergelijking te betrekken zodat de antwoorden van minderheden niet geïsoleerd staan. Hierdoor kunnen opvallende overeenkomsten of verschillen in de lidstaten tussen de antwoorden van bevolkingsmeerderheden en -minderheden worden vastgesteld en zichtbaar worden gemaakt, waar dan bepaalde lidstaten vervolgens hun beleid op kunnen afstemmen. De enquête, die eind 2008 wordt afgerond, bestrijkt thema's als het kennen van rechten (met name in verband met de richtlijn betreffende rassengelijkheid), ervaringen en incidenten op het gebied van discriminatie, bezorgdheid over criminaliteit in het algemeen en geweldsdelicten en intimidatie in het bijzonder, ervaring met criminaliteit en details van incidenten, en ervaringen op het vlak van rechtshandhaving.

In juni 2007 verzocht het Europees Parlement het Bureau⁽³⁾ een vergelijkend verslag op te stellen over de situatie omtrent homofobie en discriminatie op grond van seksuele geaardheid in de EU. Dit verslag kan het Europees Parlement goed gebruiken bij besprekingen over de noodzaak van een richtlijn die alle discriminatiegronden bestrijkt die zijn opgenomen in artikel 13 van het EG-Verdrag voor alle gebieden waarnaar wordt verwezen in Richtlijn 2000/43/EG betreffende rassengelijkheid, te weten, onderwijs, sociale zekerheid, gezondheidszorg en toegang tot goederen en

⁽³⁾ Ingevolge artikel 4, lid 4, onder c en d, en artikel 5, lid 3, van de verordening kunnen het Europees Parlement, de Raad of de Europese Commissie het Bureau verzoeken wetenschappelijke onderzoeken en enquêtes te verrichten alsmede conclusies en adviezen te publiceren die geen betrekking hebben op de in het meerjarencader bepaalde thematische gebieden, mits er daarvoor voldoende financiële en personele middelen beschikbaar zijn.

diensten. Daarnaast is het verslag een nuttig hulpmiddel bij de effectbeoordeling die de Europese Commissie uitvoert om te onderzoeken of het mogelijk is een ontwerp-richtlijn in te dienen die deze aanvullende gebieden bestrijkt. In het kader van het project worden op nationaal niveau in alle EU-lidstaten officiële en niet-officiële gegevens verzameld, die vervolgens op Europees niveau aan een vergelijkende analyse worden onderworpen. Daarbij wordt teruggegrepen op voorgaande jaren tot het heden, voor zover nodig om goed inzicht te krijgen in de betrokken vraagstukken. Voorts wordt vergelijkend onderzoek gedaan naar de beschikbare relevante rechtsinstrumenten, juridische gegevens en jurisprudentie op zowel nationaal als communautair niveau. Dit onderzoek wordt afzonderlijk gepubliceerd. In het definitieve verslag worden de beschikbare gegevens en informatie samengebracht in een beleidsgeoriënteerd document waarin ook positieve maatregelen en initiatieven van overheden en het maatschappelijk middenveld worden belicht.

Het Bureau heeft op verzoek van de Europese Commissie tevens een onderzoek geëntameerd, gericht op de ontwikkeling van indicatoren waarmee op gezette tijden wordt gemeten hoe de rechten van het kind in EU-lidstaten worden geïmplementeerd, beschermd, geëerbiedigd en bevorderd. De ontwikkeling zal berusten op een evaluatie van aanwezige hulpbronnen, een gestructureerde raadpleging van deskundigen en toonaangevende belanghebbenden, en een beoordeling van de beschikbare gegevensbronnen op nationaal, communautair en mondiaal niveau waarbij gekeken wordt naar vergelijkbaarheid, lacunes en andere aandachtspunten.

In het kader van de thema's racisme en vreemdelingenhaat heeft het Bureau in 2007 drie projecten op touw gezet die volgens planning eveneens in 2008 voltooid moeten zijn. Bij het eerste project, „**Racism and social marginalisation: potential pathways to violent radicalisation**” (Racisme en sociale marginalisering: potentiële voedingsbodems voor gewelddadige radicalisering), worden potentiële opstapjes naar gewelddadige radicalisering onderzocht aan de hand van een enquête waarin mensen naar hun opvattingen wordt gevraagd. De enquête is gericht op moslimjongeren in geselecteerde lidstaten. Met dit project wordt onderzoek verricht naar het verband tussen racistische discriminatie en misstanden, sociale marginalisering en de ontwikkeling van attitudes ten opzichte van gewelddadige radicalisering onder dit deel van de bevolking. De uitvoering geschiedt in nauwe samenwerking met de Europese Commissie, omdat het project een aanvulling betekent op haar eigen op interviews gebaseerde, kwalitatieve enquête inzake gewelddadige radicalisering. Er wordt naar gestreefd de heersende lacunes aan te pakken met betrekking tot onderling samenhangende thema's, zoals ervaringen van jongeren met racisme en discriminatie, marginalisering, sociale uitsluiting en vervreemding, en attitudes die het gebruik van geweld bevorderen. Het tweede project, „**Combating ethnic profiling practices: good practice guide**” (Bestrijding van classificaties op grond van etniciteit: richtsnoeren voor goede praktijken), heeft tot doel positieve initiatieven te onderzoeken en te belichten, vooral degene waarbij brede partnerschappen van organisaties zich inzetten voor de bestrijding van racisme, hulp aan slachtoffers en een verbetering van de verhoudingen tussen de gemeenschap en de betrokken overheden. Met het project wordt tevens beoogd een bijdrage te leveren aan de inspanningen om de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van immigra-

tie, grenscontrole en douane te verbeteren. Daarnaast wordt met het project steun verleend aan activiteiten ter versterking van de dimensie mensenrechten bij opleidingsinitiatieven op het vlak van rechtshandhaving, waarbij vooral de maatregelen van Frontex en EPA om te zorgen voor een passende opleiding van rechtshandavingsfunctionarissen en de ontwikkeling van democratische waarborgen in een multi-etnische en diverse Europese samenleving worden ondersteund. Ook met het „**Pilot media project**” wordt getracht de vergelijkbaarheid van gegevens te verbeteren. Dit project onderzoekt hoe migranten en minderheden worden vertegenwoordigd, door de inhoud van gedrukte media in geselecteerde lidstaten steekproefsgevijs te analyseren en diepgaand te onderzoeken hoe diversiteitskwesties worden behandeld. In het kader hiervan wordt eveneens gewerkt aan de ontwikkeling van relevant trainingsmateriaal voor journalisten.

Vergelijkbaarheid van gegevens

Met het onderzoekswerk van het Bureau wordt er onder meer naar gestreefd de vergelijkbaarheid van gegevens tussen de lidstaten te verbeteren. De wenselijkheid van een betere vergelijkbaarheid doet zich voelen op verschillende niveaus. Allereerst spelen de vergelijkende verslagen (zoals dat over de situatie omtrent homofobie en discriminatie op grond van seksuele geaardheid in de EU) een rol bij het in kaart brengen van de gegevens die in de verschillende lidstaten beschikbaar zijn, het vaststellen welke gegevens ontbreken en het toelichten van de redenen waarom bepaalde dingen niet vergelijkbaar zijn. Daarbij wordt geput uit beschrijvend kwalitatief materiaal om de landelijke verschillen en de gevolgen daarvan voor het huidige gebrek aan vergelijkbaarheid tussen de gegevens over discriminatie in de lidstaten toe te lichten.

Ten tweede ontwerpt en implementeert het Bureau onderzoeksprojecten over verschillende aspecten van racisme en discriminatie waarin vergelijkbaarheid is ingebouwd, d.w.z. waarbij de verschillende lidstaten gebruikmaken van een gemeenschappelijke methodologie om vergelijkbare gegevens over discriminatie te produceren. Een voorbeeld hiervan is de enquête inzake discriminatie en slachtofferschap in de lidstaten van de Europese Unie, waarbij immigranten en andere minderheden worden bevraagd over hun ervaringen en attitudes.

Ten derde hebben de verslagen van het Bureau in hoge mate bijgedragen aan de bewustwording dat er een noodzaak is tot convergentie van de administratieve procedures van de lidstaten, van de gegevensverzamelingsmethoden en van de definities die in de verschillende lidstaten worden gebruikt, zodat officieel geproduceerde gegevens intrinsiek vergelijkbaarder worden. Daarnaast heeft het FRA als onderdeel van dit proces nauw samengewerkt met organisaties als Eurostat en met deskundige werkgroepen van de Commissie. Medewerkers van het Bureau blijven deelnemen aan bijeenkomsten van de werkgroep van de Europese Commissie voor gegevensverzameling ter bepaling van de omvang en de gevolgen van discriminatie in Europa, en aan vergaderingen van de referentiegroep voor het Europees handboek betreffende gegevens over gelijkheid. Bij de opstelling van dit inmiddels uit-

gebrachte handboek⁽⁴⁾, is uitgegaan van de ervaringen van het FRA op het gebied van gegevensverzameling om beleidsmakers bewust te maken van de noodzaak van betere gegevens.

Ontwikkeling van openbare documentatiebronnen

Krachtens zijn oprichtingsverordening⁽⁵⁾ registreert en verspreidt het Bureau de resultaten van onderzoek die aan het Bureau worden meegedeeld door de lidstaten, de instellingen van de Unie, door de organen, instanties en agentschappen van de Gemeenschap en de Unie, en door onderzoekscentra, nationale instanties, niet-gouvernementele organisaties, derde landen en internationale organisaties, met inbegrip van de bevoegde instanties van de Raad van Europa. De documentatiewerkzaamheden in dit verband waren in 2007 gericht op de bijwerking, verdere ontwikkeling en technische verfijning van zijn InfoBase, een omvangrijke databank voor alle EU-lidstaten waarin gegevens en informatie zijn opgeslagen over etnische discriminatie op het gebied van werk, huisvesting en onderwijs, en over relevante wetgevingsinstrumenten. Daarnaast biedt de InfoBase een overzicht van de stand van zaken, al dan niet vergezeld gaand van statistische gegevens, met betrekking tot gewelddaden en misdrijven uit racistische motieven. De InfoBase bevat tevens een verzameling positieve initiatieven (een selectie van projecten met als doel discriminatie met praktische maatregelen te bestrijden), en een unieke dataset met jurisprudentie (een samenstelling van belangrijke nationale uitspraken/zaken met betrekking tot vraagstukken inzake discriminatiewetgeving).

⁽⁴⁾ *European Handbook on Equality Data: Why and how to build a national knowledge base on equality and discrimination on the grounds of racial and ethnic origin, religion and belief, disability, age and sexual orientation*, Europese Commissie/Fins ministerie van Arbeid, 2007.

⁽⁵⁾ Artikel 4, lid 1, onder a, van de verordening.

Ondersteuning van effectief beleid tegen racisme en de bevordering van grondrechten

De werkzaamheden van het Bureau met betrekking tot het leveren van input voor beleidsontwikkeling bleven in 2007 gericht op racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie. De overgang van een orgaan dat zich bezighoudt met racismevraagstukken naar een instelling die advies verstrekt over bredere kwesties op het gebied van de grondrechten zal zich geleidelijk voltrekken.

Een van de nieuwe taken van het Bureau zal bestaan uit het creëren van netwerken en samenwerkingsmechanismen die het Bureau in staat zullen stellen zijn beleidsbijdragen zo effectief mogelijk te sturen. De eerste twee bijeenkomsten van de nieuwe groep van nationale verbindingsofficiërs zijn gehouden. Verder was het nodig om de samenwerking met de diensten van de Europese Commissie uit te breiden en de banden met nieuwe structuren binnen de Raad van Europa te versterken. Mede door de samenwerking met het maatschappelijk middenveld en eerste bijeenkomsten met nationale mensenrechteninstellingen over het werkgebied van het Bureau (zie verder onder samenwerkings- en bewustmakingsactiviteiten), begon het FRA ideeën te verzamelen voor toekomstige beleidstaken die de basis zullen vormen van onderwerpen in het jaarlijkse werkprogramma die verband houden met de prioritaire thematische gebieden.

De sturing van de input die het Bureau leverde aan de ontwikkeling van beleid geschiedde voornamelijk in het kader van de Europese Unie, met name het Europees Parlement, de Europese Commissie en het Comité van de Regio's. Het jaarverslag van het Bureau en de resultaten van zijn onderzoeken brachten uiteenlopende kwesties naar voren inzake de richtlijnen over rassengelijkheid, de situatie van de gemeenschappen van Roma en Travellers, de moslimgemeenschappen, racistische misdrijven en het strafrechtstelsel, de media en vraagstukken ten aanzien van culturele verscheidenheid en de noodzaak van meer samenhangend en gecoördineerd regeringsbeleid op nationaal niveau. Het Bureau heeft zich derhalve binnen het EU-kader over deze kwesties gebogen.

Het Bureau heeft zijn samenwerking met het Comité van de Regio's voortgezet via het netwerk van lokale gemeenschappen (LCN). Aangesloten bij dit netwerk zijn het Comité van de Regio's en beleidsambtenaren van de steden Aarhus (DK), Antwerpen (BE), Bradford (UK), Genk (BE), Mannheim (DE), Nantes (FR), Sheffield (UK), Rotterdam (NL) en Turijn (IT). In 2007 concentreerde het netwerk zich vooral op gemeenschapscohesie en op het beantwoorden aan de behoeften van moslimgemeenschappen.

Niet alleen binnen de Europese Unie maar ook daarbuiten zette het Bureau zijn samenwerkingsactiviteiten voort, zo ook met de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). Hierbij lag de

nadruk op kwesties in verband met de discriminatie van Roma en Travellers, racistische misdrijven, de aanpak van de politie en islamofobie. De deelname van het Bureau aan de bijeenkomsten op IGO-niveau van diverse instanties leidt ertoe dat de aanpak van gemeenschappelijke vraagstukken wordt gecoördineerd, dubbel werk wordt voorkomen, toegevoegde waarde wordt nagestreefd en de activiteiten coherenter zijn, zowel in strategisch opzicht als ten aanzien van de prioriteitenstelling.

Het Bureau levert met zijn activiteiten een zichtbare bijdrage wanneer die tot uiting komt in uiteenlopende documenten van EU-instellingen en nationale overheden, maar het kan ook input leveren voor beleidsontwikkeling in de conceptfase. Het effect van de werkzaamheden van het Bureau manifesteert zich min of meer in de ontwikkeling van gegevensverzameling als onderdeel van de beleidsontwikkeling door nationale overheden, het gebruik van gegevens van het Bureau voor het maken van beleidskeuzen en het delen door een verscheidenheid aan actoren van de goede praktijken en initiatieven die het Bureau heeft vastgesteld via zijn activiteiten voor het sturen van maatregelen en acties.

Samenwerking met EU-instellingen, lidstaten en andere belanghebbenden

Samenwerking met het Europees Parlement (EP)

Een van de hoofdtaken van het Bureau is het leveren van expertise en advies aan het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie over onderwerpen die verbonden zijn met zijn mandaat. Het FRA heeft deelgenomen aan verscheidene openbare hoorzittingen en vergaderingen van commissies bij het EP en een bijdrage geleverd aan ontwerp-verslagen. In resoluties van het EP is veelvuldig verwezen naar verslagen van het EUMC/FRA.

Het Bureau leverde een schriftelijke bijdrage van deskundigen aan een verslag dat de basis vormt voor een resolutie van het EP over de toepassing van Richtlijn 2000/43/EG betreffende rassengelijkheid. Het FRA voorzag de verantwoordelijke rapporteur van het EP van informatie over bewustmakingsinitiatieven en jurisprudentie met betrekking tot de richtlijn. In de resolutie van het Europees Parlement werd verwezen naar de bevindingen van het Bureau en werden de lidstaten opgeroepen om „relevante, betrouwbare en vergelijkbare informatie en gegevens” te verzamelen en aan het FRA mee te delen.⁽⁶⁾

Het FRA leverde ook een schriftelijke bijdrage van deskundigen aan het advies van het EP inzake het kaderbesluit van de Raad betreffende de strafrechtelijke bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat. Verwijzend naar werkzaamheden van het Bureau nam het Europees Parlement

⁽⁶⁾ Resolutie van het Europees Parlement van 27 september 2007 over de toepassing van Richtlijn 2000/43/EG van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming (2007/2094(INI)). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0422+0+DOC+XML+V0//NL>

een initiatiefverslag aan waarin het erop aandringt dat de Raad overeenstemming bereikt over het voorgestelde kaderbesluit.⁽⁷⁾ Op de hoorzitting van het Europees Parlement over dit vraagstuk was de afgevaardigde van het FRA een van de belangrijkste sprekers.

Het Bureau werd uitgenodigd om zijn rapport over racisme en vreemdelingenhaat in de lidstaten van de EU te presenteren aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken. Het FRA vestigde de aandacht op huidige tendensen en vorderingen bij racismebestrijding. Tegelijkertijd wees het op de noodzaak om mensen bewust te maken van antidiscriminatiewetgeving. De bijeenkomst bood tevens gelegenheid tot kennismaking met de leden van het dagelijks bestuur van het FRA; per slot van rekening heeft het Bureau met deze commissie van het Parlement het meest te maken.

Samenwerking met de Europese Commissie

Het Bureau zette zijn samenwerking met de Europese Commissie voort, die met name is toegespitst op gebieden die verband houden met recht, vrijheid, veiligheid en non-discriminatie. Het Bureau is betrokken bij de werkzaamheden van de Commissie gericht op de Roma en Travellers en bij de ontwikkeling van indicatoren en benchmarks met het oog op de bevordering van gelijkheid en de bestrijding van rassendiscriminatie.

Het leverde een schriftelijke bijdrage aan het witboek „Etnische minderheden op de arbeidsmarkt — Een dringende oproep tot betere sociale insluiting”, door de Commissie gepubliceerd in december 2007. Daarnaast leverde het voor de groep commissarissen voor grondrechten een schriftelijke bijdrage aan resumés over de Roma. Het Bureau nam deel aan bijeenkomsten van de adviesgroep van de Europese Commissie betreffende het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen, de interdepartementale werkgroep voor racisme en vreemdelingenhaat, de interdepartementale werkgroep voor Roma, de deskundigengroep voor de beleidsbehoeften op het gebied van criminaliteits- en strafrechtelijke gegevens — DG JVV, de deskundigensubgroep voor de beleidsbehoeften op het gebied van gegevens over mensenhandel en de informele contactgroep van intergouvernementele organisaties en instellingen voor vraagstukken ten aanzien van Roma, Sinti en Travellers. Voorts hield het Bureau een raadplegingsbijeenkomst met de voorzitter van de groep op hoog niveau voor maatschappelijk kansarme etnische minderheden.

Het Bureau zette zijn samenwerking met de Europese Commissie voort, waarbij het zich samen met communautaire agentschappen inzette voor regionale activiteiten in het kader van Euromed en deelnam aan bijeenkomsten over media en culturele verscheidenheid. De bijeenkomsten sloten aan op de conferentie over **„Racism, Xenophobia and the Media: Towards Respect and Understanding of All Religions and cultures”** (Racisme, vreemdelingenhaat en de media — Naar respect

(7) Aanbeveling van het Europees Parlement aan de Raad van 21 juni 2007 betreffende de onderhandelingen over het kaderbesluit ter bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat (2007/2067(INI)). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0285+0+DOC+XML+V0//NL>

en begrip van alle religies en culturen), die in mei 2006 gezamenlijk werd georganiseerd door het Bureau, de Europese Commissie en de Oostenrijkse regering.

Samenwerking met de Raad en de lidstaten

Elke lidstaat heeft een overheidsambtenaar aangewezen die het contact onderhoudt met het Bureau (nationale verbindingsofficier). Met deze officieren zijn twee bijeenkomsten gehouden om af te spreken hoe de toekomstige samenwerking wordt ingevuld. De nationale verbindingsofficieren kunnen onder meer adviezen indienen bij de directeur van het Bureau inzake zijn jaarlijkse ontwerp-werkprogramma.

Het FRA heeft in november 2007 deelgenomen aan een bijeenkomst van de werkgroep van de Europese Raad voor aangelegenheden in het kader van de OVSE en de Raad van Europa (COSCE). Het FRA, de directeur van het OVSE-orgaan voor democratische instellingen en mensenrechten (ODIHR), Christian Strohal, en de commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, Thomas Hammarberg, waren uitgenodigd om de mogelijkheden voor samenwerking te bespreken.

Ook heeft het Bureau samengewerkt met het voorzitterschap van de Europese Unie, dat in 2007 achtereenvolgens werd bekleed door Duitsland en Portugal. Zo woonde het Bureau de door het voorzitterschap georganiseerde „Equality Summit” van januari 2007 bij, waarin „het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen” werd gelanceerd en waar het FRA zich presenteerde met een voorlichtingsstand.

Verder werd het FRA uitgenodigd voor een bezoek aan de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken in oktober 2007.

Samenwerking met intergouvernementele organisaties

Voortbouwend op de betrekkingen die door het EUMC zijn aangeknoopt, bleef het FRA zich samen met intergouvernementele organisaties inzetten voor de bestrijding van racisme. Er werd met name samengewerkt met de Europese Commissie tegen racisme en intolerantie (ECRI), het OVSE-orgaan voor democratische instellingen en mensenrechten (ODIHR) en het VN-bureau van de hoge commissaris voor de mensenrechten (OHCHR). Hoewel hun mandaten verschillen, hebben deze organisaties gedeelde punten van zorg op het gebied van racismebestrijding. Er zijn sedert 2004 regelmatig bijeenkomsten van internationale organisaties gehouden gericht op het in kaart brengen van synergieën, het voorkomen van dubbel werk en het initiëren van complementaire acties. Een dergelijke bijeenkomst is ook gehouden in 2007.

De belangrijkste gebieden van het FRA in de samenwerking met andere instellingen zijn: 1) informatie-uitwisseling, 2) deelname aan elkaars evenementen, 3) onderlinge verificatie van en verwijzingen naar elkaars werkzaamheden, en

4) gezamenlijke acties, zoals een gezamenlijke verklaring voor de Internationale Dag voor de uitbanning van rassendiscriminatie. Deze internationale samenwerking in de afgelopen jaren tussen instanties heeft bijgedragen aan de totstandkoming van projecten en initiatieven ter ondersteuning van de lidstaten bij de aanpak van racistische en haatmisdrijven, de ontwikkeling van beleid voor Roma en de uitwerking van beleidsmaatregelen tegen specifieke vormen van intolerantie, zoals antisemitisme en islamofobie. Deze samenwerking heeft ook een gunstige uitwerking gehad op de gemeenschappelijke inspanningen om het belang van een betere gegevensverzameling met betrekking tot racistische misdrijven en rassengelijkheid voor het voetlicht te brengen.

Samenwerking met de Raad van Europa

De banden van het FRA met de Raad van Europa vinden hun weerslag in de samenwerking met zijn organen op het gebied van de mensenrechten en sociale cohesie. Zo is er met name samengewerkt met het Bureau van de hoge commissaris voor de mensenrechten, de Europese Commissie tegen racisme en intolerantie, het secretariaat van de kaderovereenkomst inzake de nationale minderheden, de Roma and Travellers Division en de deskundigengroep voor Roma, zigeuners en Travellers (MG-S-ROM). Daarnaast heeft het Bureau deelgenomen aan bijeenkomsten van het Europese Forum voor Roma en Travellers onder auspiciën van de Raad van Europa. De beleidsbijdrage van het Bureau is gericht op aanbevelingen en verslagen die door deze organen zijn opgesteld.

Het Bureau nam deel aan een strategiebijeenkomst met de hoge commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa. Doel van de bijeenkomst was de grootste problemen op het gebied van mensenrechten in Europa vast te stellen en in kaart te brengen en te waarborgen dat de activiteiten die in de werkzaamheden centraal staan doeltreffend en relevant blijven. Het Bureau gaat door met de coördinatie van zijn informatie- en beleidsvoorstellen met de hoge commissaris door bijdragen te leveren op het gebied van racisme, vreemdelingenhaat, antisemitisme en islamofobie ten behoeve van landenbezoeken en verslagen.

Het FRA zette zijn samenwerking met de door de Raad van Europa ingestelde Europese Commissie tegen racisme en intolerantie voort door een bijdrage te leveren aan algemene beleidsaanbeveling nr. 10 over racismebestrijding en rassendiscriminatie in en via het schoolonderwijs, en algemene beleidsaanbeveling nr. 11 over racismebestrijding en rassendiscriminatie in politiewerk. Het Bureau leverde gegevens en informatie aan het secretariaat van de kaderovereenkomst inzake nationale minderheden en nam in 2007 als waarnemer deel aan vergaderingen van de werkgroep die zich bezighoudt met mensenrechten in een multiculturele samenleving.

Samenwerking met de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)

Het Bureau bleef betrokken bij de werkzaamheden van het OVSE inzake tolerantie en non-discriminatie. Het FRA vaardigde een belangrijke spreker af naar de OVSE-conferentie op hoog niveau in Boekarest (juni 2007) over het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van wederzijds respect en begrip. Hij gaf een presentatie over de rol van rechtshandhaving en gegevensverzameling bij de bestrijding van haatmisdrijven. Verder trad het FRA op als voorzitter van een werkgroep uit het maatschappelijk middenveld tijdens de voorbereidende ngo-bijeenkomst. In oktober 2007 werd het FRA door het Spaanse voorzitterschap van de OVSE uitgenodigd voor de conferentie over onverdraagzaamheid en discriminatie ten aanzien van moslims. Het Bureau presenteerde bevindingen uit zijn verslag „Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia” (Moslims in de Europese Unie: discriminatie en islamofobie) (december 2006).

Ook heeft het FRA actief samengewerkt met de delegaties van de EU-lidstaten bij de OVSE. De werkzaamheden van het Bureau worden in EU-verklaringen op conferenties en bijeenkomsten van de OVSE veelvuldig aangehaald. Tijdens de vergadering van de OVSE in september 2007 over de tenuitvoerlegging van de menselijke dimensie heeft het FRA in samenwerking met de Portugese delegatie bij de OVSE een nevenevenement georganiseerd over zijn werk en mandaat. Ook organiseerde het FRA in samenwerking met het ODIHR-contactpunt voor Roma en Sinti-vraagstukken en de Roma and Travellers Division van de Raad van Europa een nevenevenement over de tenuitvoerlegging van beleidsvormen met betrekking tot Roma, Sinti en Travellers.

Samenwerking met de Verenigde Naties (VN)

Op uitnodiging van de delegatie van de Europese Commissie bij de internationale organisaties in Genève gaf het FRA een presentatie over zijn mandaat aan de intergouvernementele werkgroep van de VN over de verwezenlijking van de verklaring en het actieprogramma van Durban via doeltreffende actie. In de presentatie werd benadrukt dat racisme en vreemdelingenhaat binnen het bredere mandaat van het Bureau centrale aandachtspunten blijven.

In april 2007 werd het Bureau bezocht door Doudou Diène, de speciale VN-rapporteur voor hedendaagse vormen van racisme, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie. Bij die gelegenheid werden ideeën uitgewisseld over de mondiale uitdagingen op het terrein van racisme en vreemdelingenhaat. Het Bureau heeft verder actief deelgenomen aan de activiteiten van de Europese coalitie van steden tegen racisme, een initiatief van Unesco, en is lid geworden van de bijbehorende stuurgroep.

Bijdragen aan beleid voor specifieke vraagstukken

Moslimgemeenschappen

Van december 2000 tot en met juni 2001 is een project uitgevoerd gericht op het verzamelen en vergelijken van voorbeelden van de in de stedelijke praktijk gevolgde aanpak ter bestrijding van discriminatie op grond van religie. Er werd gekeken naar goede praktijken die een bijdrage leveren aan de bevordering van verdraagzaamheid en gelijke behandeling op grond van religie in sleutelsectoren van het dagelijks leven, zoals de arbeidsmarkt, openbare dienstverlening en onderwijs. Een bijkomend resultaat van het project was de vorming van een netwerk van lokale gemeenschappen waaraan wordt deelgenomen door de betrokken steden en het Comité van de Regio's. In 2007 heeft dit netwerk een aantal bijeenkomsten georganiseerd met als doel verslag uit te brengen over voorbeelden van plaatselijke initiatieven die inspelen op de behoeften van moslimgemeenschappen.

De Franse stad Nantes heeft zich als nieuw lid bij het netwerk aangesloten. Bij een vergadering van het netwerk waarbij Mannheim als gastheer optrad, werd gesproken over de bijwerking en uitbreiding van de informatie voor het nieuwe verslag.

Roma-gemeenschap

De werkzaamheden van het FRA gericht op de Roma en Travellers zijn tweeledig: enerzijds zijn er de lopende activiteiten met betrekking tot Roma-vrouwen en hun toegang tot openbare gezondheidszorg en daarmee verband houdende diensten, en anderzijds het werk aan vraagstukken op het gebied van gelijke toegang en behandeling in het openbaar onderwijs, waarbij de nadruk ligt op discriminatie en segregatie.

In de werkzaamheden met betrekking tot Roma-vrouwen lag de nadruk op de aanpak van genderproblematiek. Het FRA hield in Stockholm een rondetafelconferentie met het internationale netwerk van Roma-vrouwen (IRWN). Het Bureau boog zich over de mogelijkheid om vraagstukken inzake de toegang tot gezondheidszorg uit te breiden naar de situatie van Roma-kinderen en de rechten van het kind. Het FRA heeft de deelneming vereenvoudigd van Roma-vrouwen aan de internationale conferentie „*Amare glasura ashunde — Our voices heard*” over de rechten van Roma-vrouwen, die op 3-4 december 2007 in Stockholm (Zweden) is gehouden. In de conferentie, die gezamenlijk werd georganiseerd door het FRA, de Raad van Europa en de Zweedse regering, lag de nadruk op de bespreking en uitwisseling van goede praktijken inzake de toegang tot openbare gezondheidszorg en de preventie van mensenhandel. Voor het Bureau was de conferentie een logisch vervolg op de publicatie van het verslag „*Breaking the Barriers: Romani women and access to public health care*” (*Het doorbreken van grenzen: toegang tot de gezondheidszorg voor Roma-vrouwen*), dat in 2003 door een gezamenlijke inspanning van

het EUMC, de Raad van Europa en de hoge commissaris van de OVSE voor nationale minderheden tot stand is gekomen.

Het Bureau organiseerde een gezamenlijk evenement met de Raad van Europa en de OVSE ter gelegenheid van de vergadering van de OVSE over de tenuitvoerlegging van de menselijke dimensie, plaatsvindend in Warschau. Dit neven-evenement spitste zich toe op de noodzaak om de uitvoering van het Roma-beleid kracht bij te zetten. Het Bureau woonde tevens een door het EU-voorzitterschap belegde coördinatievergadering bij van de informele contactgroep van intergouvernementele organisaties en instellingen voor vraagstukken ten aanzien van Roma, Sinti en Travellers.

Overige werkzaamheden

In reactie op verzoeken van belanghebbenden heeft het Bureau aan derden de opdracht verstrekt om thematische discussiestukken op te stellen over discriminatie op de woningmarkt, rechten van het kind, migratie en positieve actie. Deze documenten zullen hetzij de weg banen voor de vaststelling van de kernvraagstukken op deze beleidsterreinen, hetzij fungeren als beknopte inleidingen op het onderwerp waarin beleidsmaatregelen worden geopperd.

Samenwerkings- en bewustmakingsactiviteiten

In 2007 lag de nadruk op het aanknopen van nieuwe contacten met belanghebbenden en op een heroriëntatie in de richting van raadpleging en het verzamelen van relevante informatie en ideeën over grondrechtanaangelegenheden die te vertalen zijn naar activiteiten binnen het jaarlijkse werkprogramma van het Bureau. Dit moest verwezenlijkt worden terwijl het meerjarenkader eind 2007 nog niet was aangenomen. De voorbereiding op het in te stellen platform voor de grondrechten vormde een grote uitdaging, en het Bureau overlegde in dit verband rechtstreeks dan wel via zijn website met maatschappelijke organisaties. Het platform zal naar verwachting in 2008 worden opgericht. Het Bureau begon met het leggen van contacten met nationale mensenrechteninstellingen en communautaire agent-schappen en organen, die beide belangrijke bouwstenen vormen in de architectuur van het Bureau.

De belangrijkste bewustmakingsactiviteit hield verband met het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen. Dit thema bood het Bureau de gelegenheid om belangrijke aspecten van zijn op jongeren gerichte werk bij elkaar te brengen en zijn banden met de stad die als gastheer optrad te verstevigen. Het Bureau vond dat beide elementen bevorderlijk werken op de bredere communicatiedoelstelling van de Europese Unie om de EU dichterbij de burger te brengen en het belang van de communautaire werkzaamheden op een veel lokaler niveau voor het voetlicht te brengen.

Samenwerking met het maatschappelijk middenveld

Het FRA heeft de samenwerking met organisaties uit het maatschappelijk middenveld verder versterkt. Kort na zijn oprichting begon het aan een serie openbare raadplegingen over de samenwerking van het FRA met het maatschappelijk middenveld. De raadplegingen werden tussen april en december gehouden. In algemene zin was het doel input te verwerven bij het beter vormgeven van de strategie gericht op het maatschappelijk middenveld. Meer specifiek werd ermee beoogd ideeën te verzamelen met het oog op de instelling van het platform voor de grondrechten.

De raadplegingen vonden op verschillende manieren plaats. Het grootste deel bestond uit een open raadpleging via de website waarbij de respondenten werd verzocht een vragenlijst in te vullen. De vragenlijst, die beschikbaar was in het Engels, Frans en Duits, was opgezet om opvattingen en standpunten te verzamelen die leven in het maatschappelijk middenveld. De raadpleging werd gepubliceerd op de website van het FRA en aangekondigd in het FRA-Bulletin. Voorts werden maatschappelijke organisaties die op de mailinglijsten van het FRA staan per e-mail op de raadpleging attent gemaakt. Er werden in totaal 87 ingevulde vragenlijsten ontvangen. De onlineraadplegingen vonden in twee perioden plaats: van 18 april

tot en met 18 mei en van 3 oktober tot en met 3 november 2007. Alle afzonderlijke bijdragen zijn op de website van het FRA gepubliceerd.

De overige bijdragen werden geleverd op twee deskundigenbijeenkomsten van geselecteerde niet-gouvernementele organisaties (ngo's), die in juni en juli in Wenen werden gehouden, en op een open raadplegingsconferentie voor geïnteresseerde belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld, die in december plaatsvond in Brussel. De twee deskundigenbijeenkomsten waren bedoeld om meer te weten te komen over de opvattingen en standpunten van maatschappelijke organisaties die gedegen kennis van en veel ervaring hebben met het runnen van pan-Europese netwerken van actoren uit het maatschappelijk middenveld binnen de verschillende gebieden van de grondrechten.

Europese rondetafelconferentie

De Europese rondetafelconferentie vond eind oktober plaats in Lissabon en was georganiseerd door het Portugese voorzitterschap van de EU. De conferentie stond in het teken van gelijke toegang tot onderwijs en werkgelegenheid voor jongeren met een migrantenachtergrond en werd bijgewoond door meer dan 80 representanten van het maatschappelijk middenveld, overheden en internationale en Europese organisaties.

Deelname van het FRA aan evenementen van maatschappelijke organisaties

Medewerkers van het FRA namen deel aan evenementen van maatschappelijke organisaties in lidstaten, enerzijds om informatie te verstrekken over het FRA, zijn mandaat en de huidige stand van zaken bij het opzetten van de nieuwe structuren van het Bureau, en anderzijds om te peilen hoe men staat tegenover de ontwikkeling van mogelijke vormen van samenwerking tussen het FRA en het maatschappelijk middenveld.

Samenwerking met communautaire agentschappen en overige instanties

Het Bureau is blijven werken aan de ontwikkeling van zijn samenwerking met de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound). Bijeenkomsten, wederzijdse uitnodigingen om deel te nemen aan evenementen en gegevensuitwisseling hebben hieraan bijgedragen. De samenwerking met Eurofound wordt vooral gezien als een proeftuin voor de ontwikkeling van samenwerking met andere EU-agentschappen binnen zijn meerjarenkader.

Het FRA heeft deelgenomen aan een bijeenkomst met het Europees Coördinatiecomité van nationale mensenrechteninstellingen in Dublin, georganiseerd door de Ierse nationale mensenrechtencommissie. Met de vertegenwoordigers van

ationale mensenrechteninstellingen werd gesproken over gemeenschappelijke aandachtspunten, mogelijke terreinen van samenwerking en bijdragen aan het jaarlijkse werkprogramma van het Bureau.

Bewustmaking

Het Bureau leverde met een aantal activiteiten een bijdrage aan het Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen.

In samenwerking met het Weense stadsbestuur en de Weense onderwijsraad organiseerde het Bureau een evenement om jongeren warm te maken voor de doelstellingen van dit Europese jaar. Onder het motto „Chancen=gleich” (Kansen creëren gelijkheid) namen 2 000 schoolkinderen deel aan de Dag van de diversiteit, gehouden op 14 november in Wenen. Plaatselijke ngo's, scholen en de Europese instellingen in Wenen werkten samen met het FRA aan de opstelling van een activiteitenprogramma voor de jonge deelnemers. Ze maakten er een zeer interactief programma van.

Een ander op jongeren gerichte activiteit was de organisatie van twee videoconferenties met Yad Vashem in Israël. Doel was om jongeren in Wenen rechtstreeks in contact te brengen met overlevenden van de holocaust om hen bewust te maken van de universele lessen van de holocaust voor de huidige aanpak van racisme, antisemitisme en vreemdelingenhaat. De samenwerking met Yad Vashem was een van de resultaten die voortvloeiden uit de deelname van het Bureau aan de seminars van de Europese Commissie met Israël over racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme. Het Bureau sloot zich als waarnemer aan bij de internationale taskforce die zich sterk maakt voor onderwijs over, herdenking van en onderzoek naar de holocaust, en zette een raadpleging op van relevante belanghebbenden over zijn project inzake onderwijs in grondrechten in de Europese Unie. Hierbij wordt het onderwijs over de holocaust onderzocht in het kader van een vergelijkende analyse van voorzieningen en activiteiten voor onderwijs in grondrechten over heel de Europese Unie. Het project wordt in 2008 afgerond.

Ten slotte publiceerde het Bureau in 2007 zijn eerste bewustmakingsdocument dat specifiek op jongeren is gericht. De **S'cool agenda** bevat een kalender met belangrijke data die in het teken staan van vraagstukken op het gebied van racisme en culturele verscheidenheid, waarbij informatie wordt verstrekt over gelijke behandeling en discriminatie op grond van seksuele geaardheid, religie, overtuiging, leeftijd of handicap. Doel is jongeren bewust te maken van racisme, vreemdelingenhaat en antisemitisme, discriminatie op diverse gronden en het belang van respect en verdraagzaamheid ten opzichte van andere culturen en godsdiensten. De S'cool agenda was buitengewoon populair onder jongeren in de EU en daarbuiten; er werden meer dan 10 000 exemplaren aangevraagd.

Voorlichting en communicatie

De start van het Bureau voor de grondrechten

Een groot deel van de voorlichting en communicatie centreerde zich rond de start van het Bureau voor de grondrechten op 1 maart in Wenen. Met steun van de Europese Commissie en de Oostenrijkse regering kwam het openingsprogramma volgens planning gereed voor de media, de gasten en het algemene publiek. Het Bureau moest ervoor zorgen dat de website en het ondersteunende voorlichtingsmateriaal, zoals de verordening, een vraag- en antwoordblad, een factsheet, mediamateriaal en de webteksten, op 1 maart beschikbaar waren.

Equal Voices en het FRA-Bulletin

Equal Voices is het FRA-magazine waarin onderwerpen worden behandeld die verbonden zijn met zijn mandaat. In 2007 heeft het FRA twee nummers uitgebracht: 1) over vormen van meervoudige discriminatie waar vrouwen op stuiten („Equality and discrimination through the gender lens” (Gelijkheid en discriminatie door de genderbril)), en 2) over de start van het FRA. Het tweede nummer was gewijd aan de openingsplechtigheid ter gelegenheid waarvan toespraken werden gehouden door Commissievoorzitter José Manuel Barroso, de Oostenrijkse bondskanselier Alfred Gusenbauer en vele anderen. De Raad van Europa, het maatschappelijk middenveld, gelijkheidsinstituten en nationale mensenrechteninstellingen lieten hun licht schijnen over de mogelijke impact van het Bureau.

Het Bureau bracht zes edities uit van het *FRA-Bulletin*. In deze elektronische nieuwsbrief wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van het Bureau en van de actuele stand van zaken in de lidstaten op het gebied van racisme, vreemdelingenhaat en aanverwante vraagstukken.

Samenwerking met de media

Om de resultaten van zijn werk te communiceren naar het bredere publiek, heeft het Bureau verscheidene mediaberichten uitgebracht en heeft het een groot aantal journalisten uit heel Europa te woord gestaan. Het ging aanvankelijk vooral over de start van het Bureau in maart. Het Bureau moest duidelijk maken dat het zich zou blijven bezighouden met de bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende intolerantie alsmede met discriminatie op grond van seksuele geaardheid en de rechten van het kind, zoals gevraagd door respectievelijk het Europees Parlement en de Europese Commissie. De media hadden namelijk verwacht dat het Bureau onmiddellijk na de start in maart activiteiten op nieuwe gebieden zou ontplooiën die verband houden met grondrechten. Door objectieve en betrouwbare informatie te leveren aan de media, tracht het Bureau zijn steentje bij te dragen aan accurate verslaggeving over kwesties betreffende zijn mandaat.

Daarnaast zette het FRA de ondersteuning voort van de Europese media-prijs CIVIS voor integratie en culturele verscheidenheid, die wordt toegekend aan radio- en televisieprogramma's waarin multicultureel samenleven en het onderlinge begrip tussen de culturen in de EU worden bevorderd, om goede praktijken in de media te promoten.

Om een duurzame impact op de berichtgeving in de media te bewerkstelligen, ondersteunde het Bureau verder de European Broadcasting Union (EBU) bij de ontwikkeling van een toolkit voor journalisten op het gebied van culturele verscheidenheid. De toolkit werd in november 2007 in het openbaar gepresenteerd op de Europese mediaconferentie over migratie en integratie, georganiseerd door France Télévision. Er zijn diverse praktische elementen in samengevoegd, zoals checklists en referenties, alsmede goede praktijken die bedoeld zijn om te gebruiken of om ervan te leren. De toolkit wordt begin 2008 geïntroduceerd.

FRA-website (<http://fra.europa.eu>)

De website bleek in 2007 een doeltreffend middel te zijn voor de verspreiding van publicaties en verslagen die door het FRA en daarvoor door het EUMC zijn opgesteld. In 2007 bezochten gemiddeld per maand 54 246 gebruikers de website, met een totaal aantal over het gehele jaar van 650 949. Het aantal bezoekers van de FRA-website in 2007 steeg met 75 % ten opzichte van het jaar ervoor, toen 371 200 gebruikers de site bezochten.

Het FRA is in 2007 begonnen met een project voor de vernieuwing van zijn website. De website wacht een opknapbeurt, krijgt meer functionaliteit en wordt toegankelijker gemaakt. Het project wordt in 2008 voortgezet.

De downloadstatistieken (zie bijlagen) wijzen een aanhoudend grote belangstelling aan voor de werkzaamheden van het Bureau met betrekking tot moslimgemeenschappen en islamofobie. Dat heeft te maken met de constante betrokkenheid die het Bureau ten aanzien van dit onderwerp tentoonspreidt, hetzij via zijn eigen activiteiten, hetzij in de samenwerking met andere toonaangevende organisaties. Het jaarverslag van het Bureau ter zake van onderwerpen die verbonden zijn met zijn mandaat blijft een belangrijk document om mensen bewust te maken van de bestaande problemen en voorstellen te doen voor de aanpak ervan. Een hoogtepunt was de op jongeren gerichte „S'cool agenda" waarvan binnen een maand een kleine 7 000 exemplaren werden aangevraagd — voor het Bureau gaat het hier om een totaal nieuw publiek.

BIJLAGEN

Bestuursstructuur en personeel

Raad van bestuur

Als programmerings- en toezichtorgaan van het Bureau ⁽⁸⁾ stelt de raad van bestuur overeenkomstig het meerjarencader het jaarlijkse werkprogramma van het Bureau vast op basis van het door de directeur van het Bureau ingediende ontwerp en het advies van de Commissie en het wetenschappelijk comité. Hij keurt de begroting van het FRA goed, benoemt de directeur, wijst de leden van het wetenschappelijk comité aan en keurt de jaarverslagen goed. In 2007 is de raad van bestuur, die in juni is benoemd, tweemaal bijeengekomen.

De raad van bestuur is samengesteld uit personen met passende ervaring op het gebied van het beheer van overheids- of particuliere organisaties, en met kennis op het gebied van de grondrechten. Elke lidstaat wijst één onafhankelijke persoon aan die verantwoordelijkheden op hoog niveau heeft in een onafhankelijke nationale mensenrechtenorganisatie of een andere overheids- of particuliere organisatie; één onafhankelijk persoon wordt door de Raad van Europa aangewezen; de Commissie wijst twee vertegenwoordigers aan.

Leden van de raad van bestuur van het FRA met ingang van 4 maart 2008

Leden		
Lidstaat	Lid	Plaatsvervanger
Belgique/België (BE)	Jozef De Witte	Edouard Delruelle
България (BG)	Emil Konstantinov	Irena Ilieva
Česká republika (CZ)	Jitka Seitlová	Filip Glotzmann
Danmark (DK)	Claus Gulmann	Linda Nielsen
Deutschland (DE)	Heidrun Merk	Eckart Klein
Eesti (EE)	Nele Parrest	Tanel Mätlik
Éire/Ireland (IE)	Anastasia Crickley (Chairperson)	Rory O'Donnell
Ελλάδα (EL)	Linos-Alexandros Sicilianos	Sophia Koukoulis-Spiliotopoulos
España (ES)	Gema Martín Muñoz	<i>Nog te benoemen</i>
France (FR)	Jean-Marie Coulon	Philippe Mettoux
Italia (IT)	Elena Paciotti	Marina Calloni
Κύπρος/Kıbrıs (CY)	Christos Clerides	Xenis Xenofontos
Latvija (LV)	Ilze Brands Kehris	Martins Mits

⁽⁸⁾ Artikel 12, lid 6, van de verordening.

Lidstaat	Lid	Plaatsvervanger
Lietuva (LT)	Gintaras Švedas	Stasys Šedbaras
Luxemburg (LU)	Victor Weitzel	Patrick Kinsch
Magyarország (HU)	Gábor Halmai	András Kádár
Malta (MT)	Austin G. Bencini	Stefan Frendo
Nederland (NL)	Jenny E. Goldschmidt	Jan Gerco Cornelis Wiebenga
Österreich (AT)	Hannes Tretter (vicevoorzitter)	Christian Strohal
Polska (PL)	Maciej Dybowski	<i>Nog te benoemen</i>
Portugal (PT)	Rui Pires	<i>Nog te benoemen</i>
România (RO)	<i>Nog te benoemen</i>	Simina Tănăsescu
Slovenija (SI)	Blaž Ivanc	Janez Kranjc
Slovensko (SK)	Beata Oláhová	<i>Nog te benoemen</i>
Suomi/Finland (FI)	Mikko Puumalainen	Ulla Katarina Frostell
Sverige (SE)	Anna-Karin Lundin	Christina Johnsson
United Kingdom (UK)	Marie Staunton	Sarah Cooke
Raad van Europa	Guy De Vel	Rudolf Bindig
Europese Commissie	Francisco Fonseca Morillo	Stefan Olsson
Europese Commissie	Emmanuel Crabit	José Alegre Seoane

Dagelijks bestuur

De raad van bestuur wordt bijgestaan door het dagelijks bestuur,⁽⁹⁾ dat in 2007 driemaal bijeen is gekomen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en de vicevoorzitter van de raad van bestuur, twee andere door de raad van bestuur gekozen leden van de raad van bestuur, en een vertegenwoordiger van de Commissie. De persoon die door de Raad van Europa is aangewezen om in de raad van bestuur zitting te nemen, kan aan de vergaderingen van het dagelijks bestuur deelnemen. Het dagelijks bestuur wordt, naargelang de behoefte, door de voorzitter bijeengeroepen om de besluiten van de raad van bestuur voor te bereiden en de directeur bij te staan en te adviseren.

Leden van het dagelijks bestuur van het FRA

Voorzitter	Anastasia CRICKLEY/Ierland
Vicevoorzitter	Hannes TRETTER/Oostenrijk
Lid — rvb	Elena PACIOTTI/Italië
Lid — Raad van Europa	Guy DE VEL
Lid — Commissie	Francisco FONSECA MORILLO
Lid — rvb	Ilze BRANDS KEHRIS/Letland

⁽⁹⁾ Artikel 13, lid 1, van de verordening.

Directeur

Het FRA wordt geleid door een directeur, die door de raad van bestuur wordt aangewezen. Op grond van artikel 15, lid 4, van de verordening is de directeur verantwoordelijk voor:

- de uitvoering van de taken van het Bureau en met name de voorbereiding en de publicatie van de verslagen, enquêtes enzovoort die worden opgesteld in samenwerking met het wetenschappelijk comité;
- de voorbereiding en uitvoering van het jaarlijkse werkprogramma van het Bureau;
- alle personeelsaangelegenheden en zaken die behoren tot het dagelijks bestuur;
- de uitvoering van de begroting van het Bureau;
- de uitvoering van doeltreffende toezicht- en evaluatieprocedures voor de prestaties van het Bureau. De directeur brengt jaarlijks aan de raad van bestuur verslag uit over de resultaten van het toezicht;
- de samenwerking met de nationale verbidingsfunctionarissen;
- de samenwerking met het maatschappelijk middenveld, inclusief de coördinatie van het platform voor de grondrechten.

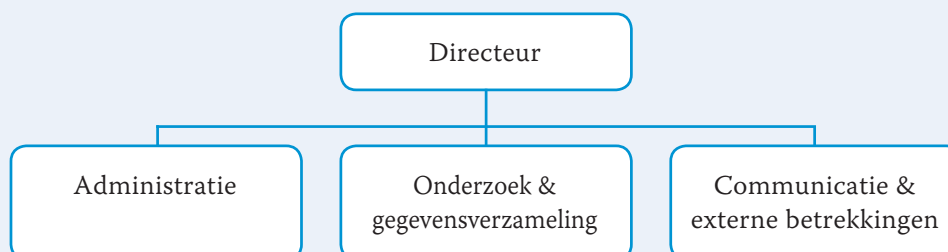
De directeur legt aan de raad van bestuur verantwoording af voor het beheer van zijn activiteiten en woont de vergaderingen bij van zowel de raad van bestuur als het dagelijks bestuur.

Het personeel van het FRA

Het Bureau werft zijn personeel, dat valt onder het statuut van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen, in de hele EU. In afwachting van de benoeming van een directeur werd het Bureau in 2007 eerst geleid door directeur ad interim Beate Winkler en vervolgens door waarnemend directeur Constantinos Manolopoulos.

In 2007 heeft het Bureau voor het eerst pas afgestudeerden de mogelijkheid geboden om via een betaalde stage met een uitgebreid programma werkervaring op te doen op zijn activiteitengebieden. Negen stagiairs voltooiden hun stage op 31 juli 2007. Daarna voltooiden nog eens negen stagiairs hun stage op 29 februari 2007. Uit feedback van zowel de stagebegeleiders als de stagiairs zelf blijkt dat het programma een groot succes is.

Het organisatieschema zag er aan het eind van het jaar als volgt uit:

In 2007 had het FRA 46 tijdelijke functionarissen in dienst. In de loop van 2007 kwamen twee functies vrij. De wervingsprocedure voor een van deze functies werd in maart 2008 afgerond en de andere zal naar verwachting in de tweede helft van 2008 worden afgerond.

Ontwikkeling qua tijdelijke personeelsleden

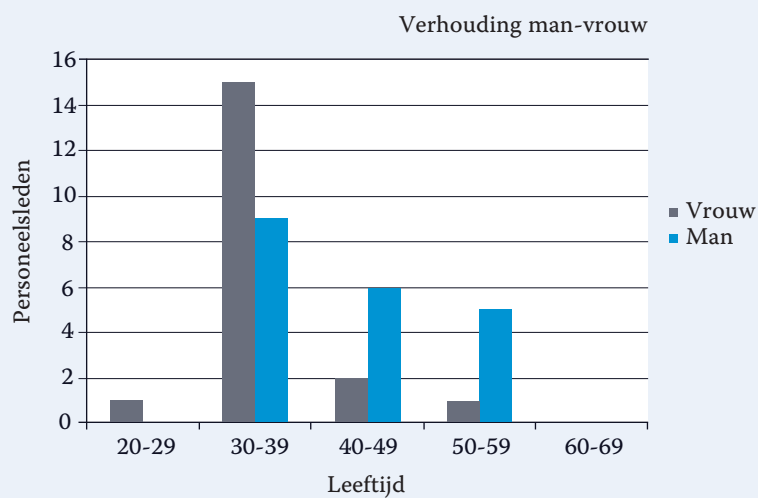
	2007		2006	
	december	januari	december	januari
AD ⁽¹⁰⁾	13	15	15	15
AST	21	20	20	20
Totaal	34	35	35	35

Er zijn in 2007 elf wervingsprocedures gestart om reservelijsten te creëren voor de aanwerving van contractuele functionarissen. Dit zal leiden tot een afname van tijdelijk personeel. Negen van deze elf wervingsprocedures zijn afgerond. Verder is er een wervingsprocedure gaande voor een tijdelijke functie.

⁽¹⁰⁾ AD: administrateur; AST: assistent.

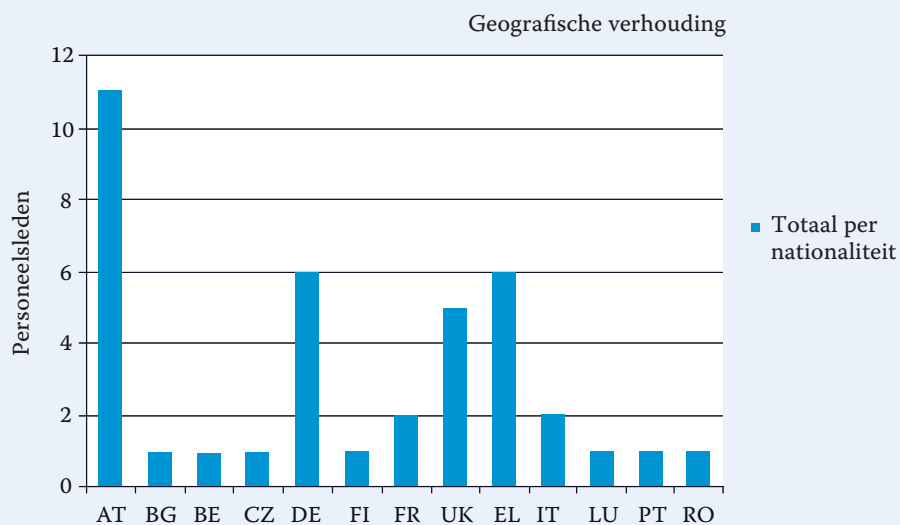
Verhouding man-vrouw (m.i.v. tijdelijke en contractuele functionarissen)

SEKSE	LEEFTIJD					Totaal per sekse
	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	
Vrouw	1	15	2	1	0	19
Man	0	9	6	5	0	20
Totaal per leeftijd	1	24	8	6	0	39

Geografische verhouding (m.i.v. tijdelijke en contractuele functionarissen)

SEKSE	NATIONALITEIT													Totaal
	AT	BG	BE	CZ	DE	FI	FR	UK	EL	IT	LU	PT	RO	
Vrouw	8	1	0	1	2	1	2	1	1	1	0	0	1	19
Man	3	0	1	0	4	0	0	4	5	1	1	1	0	20
Totaal	11	1	1	1	6	1	2	5	6	2	1	1	1	39

Financiën en boekhouding

Inkomsten

De belangrijkste bron van inkomsten van het Bureau wordt gevormd door een subsidie uit de algemene begroting van de Europese Gemeenschap. In 2007 ontving het Bureau een subsidie van 14 000 000 EUR van de EU. In 2007 ontving het FRA nog eens 281 093 EUR in het kader van de Phare-Raxen-projecten, naast de 483 908 EUR die het in 2006 al had ontvangen voor de ondersteuning van het uitbreidingsproces van de EU.

De financiële en personele middelen van het Bureau zullen in de komende jaren geleidelijk worden uitgebreid. De indicatieve financiële planning van de Europese Commissie voor het FRA in de periode 2007-2012 is als volgt:

Jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Begroting, in mln EUR	14	15	17	20	20	22

Uitgaven

In 2007 nam de totale benutting van vastgelegde middelen (d.w.z. middelen die in 2007 zijn betaald plus overdrachten naar 2007) met 4 % toe, wat neerkomt op 98 % van de totale kredieten. Daarnaast zijn de kredietvastleggingen onder titel III met 6 % toegenomen, waaruit blijkt dat het FRA nog altijd werkt aan verbetering van de begrotingsuitvoering.

Uitvoering van de begroting in 2007 (cijfers in EUR)

	Oorspronkelijke begroting*	Definitieve begroting**	Betaald in 2007	Overdrachten 2007	Percentage***
Titel I (Personeel)	3 838 500	4 880 000	3 902 307	109 660	98,22 %
Titel II (Gebouwen, materieel en diverse huishoudelijke uitgaven)	751 500	2 531 000	750 233	1 586 610	98,41 %
Titel III (Operationele uitgaven)	4 386 000	6 589 000	1 809 704	5 620 555	98,54 %
Totaal	8 976 000	14 000 000	6 462 584	7 316 825	98,42 %
Phare-Raxen-projecten****	-	281 093	392 295	133 784	
Totaal-generaal	8 976 000	14 281 093	6 854 879	7 450 609	

* Zoals ingevoerd aan het begin van het jaar.

** Zoals gewijzigd aan het eind van het jaar na de vereiste herziening van de toewijzingen.

*** = Betaald in 2007 + Overdrachten 2007/Definitieve begroting.

**** Meerjarenkredieten — 2007-betalingen bestaan uit bedragen die in voorgaande begrotingsjaren zijn ontvangen.

Voorlopige balans van het FRA per 31 december 2007

	(EUR) 2007	(EUR) 2006
ACTIVA		
A. VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	109 324	83 678
Materiële vaste activa	333 108	387 745
Investerings	–	–
Leningen	–	–
Voorfinancieringen op lange termijn	–	–
Vorderingen op lange termijn	–	–
A. TOTAAL VASTE ACTIVA	442 432	471 423
B. VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	–	–
Voorfinancieringen op korte termijn	–	70 000
Vorderingen op korte termijn	291 067	452 883
Investerings op korte termijn	–	–
Liquide middelen	8 195 805	2 287 953
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	8 486 872	2 810 836
TOTAAL ACTIVA	8 929 304	3 282 260
PASSIVA		
C. VASTE PASSIVA		
Personeelsuitkeringen	–	–
Voorzieningen voor risico's en verplichtingen	–	–
Financiële verplichtingen	–	–
Overige verplichtingen op lange termijn	–	–
C. TOTAAL VASTE PASSIVA	–	–
D. VLOTTENDE PASSIVA		
Personeelsuitkeringen	–	–
Voorzieningen voor risico's en verplichtingen	48 373	47 552
Financiële verplichtingen	–	–
Crediteuren	1 588 052	1 534 837
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	1 636 425	1 582 389
TOTAAL PASSIVA	1 636 425	1 582 389
E. NETTOACTIVA/-PASSIVA	7 292 879	1 699 871
Reserves	–	–
Geaccumuleerd resultaat	7 292 879	1 699 871
Minderheidsbelang	–	–
TOTAAL NETTOACTIVA/-PASSIVA	7 292 879	1 699 871

Publicaties 2007

Report on Racism and Xenophobia in the Member States of the EU

Dit rapport laat de ontwikkelingen in 2006 zien op het gebied van racisme en vreemdelingenhaat in de EU-lidstaten. Het bevat informatie en gegevens op vijf thematische gebieden: wetgeving, werkgelegenheid, onderwijs, huisvesting en geweldsdaden en misdrijven uit racistische motieven. Het FRA heeft gegevens verzameld waaruit blijkt dat ongelijke behandeling een probleem blijft op de arbeidsmarkt en in huisvesting en onderwijs. In een aantal EU-lidstaten is het aantal misdrijven met een racistisch motief toegenomen in 2005 en 2006. Hoewel steeds meer tekenen erop wijzen dat de communautaire antidiscriminatiewetgeving vruchten afwerpt, zijn slachtoffers van discriminatie nog steeds te weinig op de hoogte van de nieuwe regelgeving. Dit zijn een aantal van de belangrijkste bevindingen in het verslag, dat op 27 augustus 2007 bij het Europees Parlement is ingediend.

Trends and Developments 1997-2005: Combating Ethnic and Racial Discrimination and Promoting Equality in the European Union

In dit verslag worden de gegevens en informatie die Raxen sedert 2000 heeft verzameld, samengevat en geanalyseerd. Er wordt een beknopt overzicht gegeven van meerjarige trends in de bestrijding van racisme in de EU, waarbij is gekeken hoe racisme en de daarmee gepaard gaande discriminatie zich vanaf 1997 tot en met 2005 hebben ontwikkeld. Verder wordt de balans opgemaakt van de vorderingen die de EU en haar lidstaten hebben gemaakt met de initiatieven ter bestrijding van deze verschijnselen.

Jaarverslag 2007 — Activiteiten van het FRA in 2007

Hierin wordt verslag gedaan van de activiteiten die het Bureau in 2007 heeft ontplooid.

Data collection and research activities on racism and xenophobia by the EUMC (2000-2006): Lessons learned for the EU Fundamental Rights Agency

Dit document is opgesteld vanwege het feit dat het Bureau ook na de uitbreiding van zijn werkgebied naar nieuwe thema's op het terrein van de grondrechten zijn werkzaamheden ter bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat dient voort te zetten. Het is daarom goed om een kritische blik te werpen op eerder toegepaste methoden voor gegevensverzameling en onderzoeksactiviteiten, een beschrijving te geven van de werkzaamheden van het EUMC sedert 2000, kritisch na te denken over hoe deze technieken en methoden hebben bijgedragen aan het streven naar betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van gegevens, en te laten zien welke lering eruit getrokken is om te zorgen voor betere gegevensverzamelingsmethoden in de toekomst. Benadrukt moet worden dat dit document geen strategiedocument

is en uitsluitend berust op de ervaring van het EUMC. Het Bureau voor de grondrechten van de EU zal overeenkomstig zijn behoeften de methoden op het gebied van gegevensverzameling en onderzoek herzien.

Immigrants and political participation: Background, theory, and empirical suggestions

Dit document gaat over de politieke participatie van immigranten. Er wordt begonnen met een historisch overzicht waarbij wordt ingegaan op de vraag waarom immigranten stemmen en tevens verschillende methodologische aspecten worden behandeld in verband met politieke participatie onder immigranten ten einde te komen tot een aantal empirische observaties. Ook worden voorbeelden opgevoerd op een lokaal en praktisch niveau die misschien hebben geleid tot een verhoogde deelname door immigranten aan het politieke leven.

Briefing Note on the Anti-Discrimination Directives and Diversity Management

Deze publicatie betreft een informatienota waarom is verzocht door de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken van het Europees Parlement. Deze nota is in november 2007 voorgelegd op de hoorzitting van het Europees Parlement over de vorderingen die gemaakt zijn met betrekking tot gelijke kansen en non-discriminatie in de Europese Unie.

Briefing Note on the Framework Decision on combating racism and xenophobia

Deze publicatie betreft een informatienota waarom is verzocht door de Commissie Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement. Deze nota werd in maart 2007 gepresenteerd op de desbetreffende hoorzitting van het Europees Parlement.

Tijdschrift Equal Voices

Het tijdschrift „Equal Voices”, waarvan er normaal gesproken drie nummers per jaar uitkomen, bevat diepgaande artikelen en reportages met analyses, nieuw onderzoek, enquêtes, bijdragen van deskundigen en ideeën voor een succesvolle integratie. Door gebrek aan personele middelen verschenen er in 2007 slechts twee edities. Nummer 22 van december 2007, getiteld „**Equality and discrimination through the gender lens**” (Gelijkheid en discriminatie door de genderbril), had ten doel een overzicht te geven van de belangrijkste vraagstukken omtrent meervoudige discriminatie, op basis van een vraaggesprek met Louise Arbour, hoge commissaris voor de mensenrechten van de VN. Nummer 21, „**EU launches new Agency for Fundamental Rights**” (De EU richt een nieuw agentschap op: het Bureau voor de grondrechten), werd uitgebracht in oktober 2007. Dit nummer ging over de opening van het FRA in Wenen en over de toegevoegde waarde van dit agentschap.

FRA-Bulletin en brochures

In het FRA-Bulletin wordt een overzicht gegeven van de actuele stand van zaken op de werkgebieden die verbonden zijn met zijn mandaat. Doel van het bulletin is lezers op de hoogte te houden van belangrijke beleidsontwikkelingen en -initiatieven die verband houden met het mandaat van het FRA en die in de hele EU, de EU-instellingen en aanverwante organen alsmede door internationale organisaties en het maatschappelijk middenveld geïnitieerd zijn. Het Bulletin wordt zesmaal per jaar in elektronische vorm uitgegeven in de Engelse, Franse en Duitse taal. In 2007 bracht het FRA de volgende zes bulletins uit: nr. 01/2007-maart 2007, nr. 02/2007-mei 2007, nr. 03/2007-juli 2007, nr. 04/2007-augustus 2007, nr. 05/2007-oktober 2007, nr. 06/2007-november 2007. De nummers werden via e-mail verspreid onder EU-organen, intergouvernementele organisaties, overheden van lidstaten en ngo's.

Alle publicaties kunnen worden gedownload van de FRA-website www.fra.europa.eu, of gratis worden besteld bij het FRA via information@FRA.europa.eu

Evenementen en bijeenkomsten die door het FRA in 2007 zijn georganiseerd of medegeorganiseerd

Januari

- 26 januari** **Nationale rondetafelconferentie in Oostenrijk over de uitbreiding van het mandaat van het EUMC en de omvorming van het Waarnemingscentrum tot het Bureau voor de grondrechten**, Wenen (Oostenrijk)
Georganiseerd door het Oostenrijkse lid van de raad van bestuur van het EUMC in samenwerking met het bureau van de bondskanselier van Oostenrijk, het Instituut Ludwig Boltzmann en het EUMC

Februari

- 28 februari** **27e bijeenkomst van de raad van bestuur van het EUMC** (buitengewone algemene vergadering), Wenen (Oostenrijk)
46e bijeenkomst van het dagelijks bestuur van het EUMC, Wenen (Oostenrijk)

Maart

- 1 maart 2007** **Start van het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA)**, Wenen (Oostenrijk)
Met ondersteuning van de bondskanselier van Oostenrijk, het Oostenrijkse Bondsministerie voor Europese en Internationale Aangelegenheden en het stadsbestuur van Wenen.
1e interim-raad van bestuur van het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA), Wenen (Oostenrijk)

April

- 16 april** **Videoconferentie georganiseerd in samenwerking met Yad Vashem**, Wenen (Oostenrijk)
19-20 april Vergadering van nationale knooppunten van het Raxen-netwerk, Wenen (Oostenrijk)

Mei

- 11 mei** **1e bijeenkomst van de taskforce voor de interim-raad van bestuur van het FRA**, Wenen (Oostenrijk)
30 mei **2e bijeenkomst van de taskforce voor de interim-raad van bestuur van het FRA**, Wenen (Oostenrijk)

Juni

- 11-12 juni** Seminar over de richtlijn betreffende rassengelijkheid: „Promoting awareness of Community rules against racial discrimination” (Bewustwording bevorderen van de communautaire voorschriften tegen rassendiscriminatie), Zagreb (Kroatië)
- 25-26 juni** Seminar over de richtlijn betreffende rassengelijkheid: „Promoting awareness of Community rules against racial discrimination”, Istanbul (Turkije)
- 25 juni** 3e bijeenkomst van de taskforce voor de interim-raad van bestuur van het FRA, Wenen (Oostenrijk)

Juli

- 12-13 juli** Eerste bijeenkomst van de raad van bestuur van het FRA, Wenen (Oostenrijk)
- 16-17 juli** FRA-bijeenkomst van nationale verbindingsofficieren, Wenen (Oostenrijk)

September

- 21 september** 1e bijeenkomst van het dagelijks bestuur van het FRA, Wenen (Oostenrijk)
- 26 september** Vergadering van de OVSE over de tenuitvoerlegging van de menselijke dimensie — „Implementation of policies on Roma, Sinti and Travellers” (Uitvoering van het beleid inzake Roma, Sinti en Travellers), Warschau (Polen)
Gezamenlijk nevenevenement van het ODIHR-contactpunt voor Roma en Sinti-vraagstukken (OVSE), het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA) en de Roma and Travellers Division van de Raad van Europa
- 27-28 september** Rondetafelconferentie van het FRA met het netwerk van lokale gemeenschappen, Mannheim (Duitsland)

Oktober

- 15-16 oktober** FRA-bijeenkomst van nationale verbindingsofficieren, Wenen (Oostenrijk)
- 22 oktober** 2e bijeenkomst van het dagelijks bestuur van het FRA, Wenen (Oostenrijk)
- 22-23 oktober** 2e bijeenkomst van de raad van bestuur van het FRA, Wenen (Oostenrijk)
- 29-30 oktober** Rondetafelconferentie van het FRA 2007, Lissabon (Portugal)
Gelijke toegang tot onderwijs en de arbeidsmarkt voor jongeren met een migrantenachtergrond

November

14 november **Dag van de diversiteit (Tag der Vielfalt), Wenen (Oostenrijk)**

December

10-11 december **Raadplegingsconferentie van het FRA voor belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld over de instelling van het platform voor de grondrechten, Brussel (België)**
 Panel- en plenaire besprekingen tussen nationale, Europese en internationale organisaties uit het maatschappelijk middenveld. De feedback van de conferentie is meegenomen in het verslag over de raadplegingen van 2007 betreffende de instelling van het platform voor de grondrechten en, meer in het algemeen, de samenwerking tussen het Bureau en het maatschappelijk middenveld.

Evenementen en bijeenkomsten waaraan het FRA in 2007 heeft deelgenomen

April

8 april **Internationale Roma-dag**

Mei

10 mei **Conferentie: Uitreiking van de CIVIS-prijs 2007, Berlijn (Duitsland)**

November

28-29 november **Conferentie: „Towards a European Strategy against Violence in Sport” (Naar een Europese strategie tegen geweld in de sport), Brussel (België)**

December

2 december **Rondetafelconferentie van het FRA met netwerken van Roma-vrouwen, Stockholm (Zweden)**
3-4 december **„Amare glasura ashunde — Our voices heard”: conferentie over de rechten van Roma-vrouwen, Stockholm (Zweden)**

Meest gedownloade publicaties van het FRA in 2007

Titel	Vrijgegeven	Gedownload
Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia	dec. 2006	154 454
Report on Racism and Xenophobia in the Member States of the EU	aug. 2007	150 178
Jaarverslag 2006 — Deel 2	nov. 2006	90 605
Manifestations of Discrimination and Islamophobia Voices from Members of Muslim Communities in the European Union	dec. 2006	27 294
Roma and Travellers in Public Education	mei 2006	20 334
Cultural Diversity and Mainstreaming in Employment	aug. 2005	17 993
The Impact of 7 July 2005 London bomb attacks on Muslim Communities in the EU	nov. 2005	17 768
Migrants, Minorities and Education	jan. 2005	17 594
Trends and Developments 1997-2005: Combating Ethnic and Racial Discrimination and Promoting Equality in the European Union	juli 2007	16 711
Antisemitism: Summary Overview of the situation in the European Union 2001-2005	mei 2006 aangevuld dec. 2006	12 503
Migrants' Experiences of Racism and Discrimination in the EU	mei 2006	8 610
Programmaoverzicht	okt. 2007	8 529
Majorities' Attitudes Towards Minorities (rapporten 1-4)	maart 2005	7 563
Jaarverslag 2005 — Samenvattingen	nov. 2005	7 509
Jaarverslag 2007 — Activiteiten van het FRA in 2007	juli 2007	7 062
Equal Voices	juni 2005	6 755
S'cool agenda	nov. 2007	6 741
Migrants, Minorities and Housing	jan. 2006	5 107
Jaarverslag 2005 — Deel 2	nov. 2005	4 933
The Fight against Antisemitism and Islamophobia: Bringing Communities together (Europese rondetafelbijeenkomsten) RT3	jan. 2005	4 393
Migrants, Minorities and Employment	nov. 2003	4 084
Racist Violence in 15 EU Member States	juni 2006	4 046
Migrants, Minorities and Legislation	mei 2002	2 257
Operationele definities van antisemitisme	maart 2005	1 902
Jaarverslag 2006 — Samenvattingen	nov. 2006	1 649
Manifestations of Antisemitism in the EU 2002-2003	jan. 2005	1 277
Majorities' Attitudes Towards Minorities Summary	maart 2005	865
Policing Racist Crime and Violence (september 2005)	sep. 2005	305

Europees Bureau voor de grondrechten

Activiteiten in 2007

Ontwerp & typografie: red hot „n” cool, Wenen

2009 — 46 blz. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9192-234-5

Veel informatie over het Europees Bureau voor de grondrechten is beschikbaar op internet. Toegang tot deze informatie kan worden verkregen via de FRA-website (<http://fra.europa.eu>).

Waar kunt u EU-publicaties krijgen?

Betaalde publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- bij uw boekhandel onder vermelding van titel, uitgever en/of ISBN-nummer;
- rechtstreeks bij een van onze verkoopagenten. U vindt de contactgegevens op <http://bookshop.europa.eu> of u kunt ze per fax aanvragen op +352 2929-42758.

Gratis publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- bij de vertegenwoordigingen en delegaties van de Europese Commissie. U vindt de contactgegevens op <http://ec.europa.eu> of u kunt ze per fax aanvragen op +352 2929-42758.

FRA — Europees Bureau voor de grondrechten
Schwarzenbergplatz 11, 1040 Wenen
OOSTENRIJK
Tel. +43 158030-0
Fax +43 158030-693
E-mail: information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>

Publicatiebureau
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-9192-234-5

9 789291 922345